

LENKE BENICZKYNÉ BAJZA

VÉGZETES TÉVEDÉS: REGÉNY

Lenke Beniczkyné Bajza
Végzetes tévedés: Regény

«Public Domain»

Beniczkyné Bajza L.

Végzetes tévedés: Regény / L. Beniczkyné Bajza — «Public Domain»,

© Beniczkyné Bajza L.

© Public Domain

Содержание

BENICZKYNÉ BAJZA LENKE	5
I	7
II	13
III	22
IV	28
V	33
VI	39
Конец ознакомительного фрагмента.	44

Lenke Beniczkyné Bajza

Végzetes tévedés: Regény

BENICZKYNÉ BAJZA LENKE

Végre egy boldog asszony! S még hozzá írónő, ami kétszeres csoda. Mert az irói világban még ritkább a boldogság, mint egyebütt. Más fajta ember boldog lehet, ha ő magának semmi baja nincs s dolgai jól mennek, de az írónak az érzékeny lelkénél fogva a mások bajai is fájnak. Világfájdalom, melancholia vesz erőt e gyakorta abnormis természeteken, az élet sötét oldalainak festésébe azért merülnek el, de azok se mindig boldogok, akik felderítik az olvasót; mint ahogy a vidáman szökellő forrás gyakran éles, nagy sziklák közül tör ki, úgy serked ki a humor is nem egyszer fájdalmas sebek alul.

Beniczkyné élete egy szép út ebben a siralom völgyében, egy szép út, göröngyök nélkül való, mindvégig fölfelé visz s ragyogó verőfény önti el. 1840-ben született Pesten, leánya Bajza Józsefnek, a rendkívül tisztelt költőnek. Olyan volt ő, mintha nem is az anyja szülte volna, hanem Bajza gondolta volna ki. A híres császárfürdői bálokon, a platánok alatt, a legkáprázatosabb jelenség, a legjobb csárdás tánczosné, kit országszerte emlegetnek. Már korán megmozdul benne az irodalmi hajlam, nem csak kotillion-émlékeket őriz a titkos fiókjában, de kéziratokat is, melyek lázasan szaporodnak és – mi lehetne nagyobb szerencse egy kezdő íróra – hamarosan férjhez megy egy módos kiadóhoz, Heckenast Gusztávhoz, kit nemsokára 1857-ben megajándékoz egy könyvvel.

Az írónőt az úgynevezett «Schönggeist-ot» kielégítette volna ez a frigy, de e szép lélek még egy sokkalta szebb testben lakott. A legszebb menyecskét hódolattal rajongták körül az akkori idők előkelő gavallérjai. Bajza Lenkének, akármilyen jól választott volna is, éreznie kellett lassankint, hogy jobban is választhatott volna, rövid idő alatt felbontotta házassági kötelékét s 1862-ben Beniczky Ferencnek, a pestmegyei fiatalság egyik legképzettebb vezér alakjának nyújtotta kezét.

Ez a házassága boldog és zavartalan maradt egész haláláig s mindenben kielégíthette, mert mig neki a megfelelő vagyoni viszonyok mellett módjában volt írószobájába vonulni s csendesen elmerülni képzeletvilágába, addig a férj is közpályákon foglalkozhatott s a beállott alkotmányos élet folyamatjában majd mint országgyűlési képviselő, később mint szolnokmegyei főispán, majd belügyi államtitkár, színházi intendáns s végül pestmegyei főispán, egyre emelte neje társadalmi állását is s lett lassankint méltóságos, sőt excellentiás asszony. Hiszen a szaporodó kötetek is elég öröm, de a szaporodó címek se okoznak migraint, kivált az asszonyoknál.

Sokat írt. Legtermékenyebb összes női írónk között, a hatvanas és a hetvenes évek szépirodalmi lapjai tele vannak az ő novelláival és regényeivel. Gyakran látja szalonjában az irói köröket, nagy összeköttetései vannak, néhány novellája németben is megjelenik a jó Silberstein fordításában. A hetvenes években keletkezett Petőfi-társaság őt is beválasztja tagjai közzé s így lesz az első nőíró, akit az irodalmi férfiak bevesznek a czéhbe. Noha társadalmi állásánál fogva az arisztokrata társaságokhoz tartozik s azoknak egyik kedvelt nemes alakja, nem a főrangú műkedvelők mennyezetes magaslatáról nézi az igazi írókat, hanem egész lélekkel közéjük számítja magát, látogatja a Petőfi-társaság üléseit, folytonos érintkezésben van szerkesztőkkel, kiadókkal, írókkal, részt vesz apró-cseprő bajaikban, kisserű intrikáikban és pártoskodásaikban, sőt a Parnassusra való csörtetésekben is, mint bármely vérbeli bohém.

Amint korban előhalad, egyre termékenyebb lesz, regényei, kivált a nyolcvanas évek óta, kettesével jelennek meg évenként, a Mártha és a Tévesztett utak után 1884-ben Ruth és a Fátyol titkai jelennek meg, a következő évben már három regénye jön (Az első nyom. – A porban született. – Nem ösmerem a mult történetét), az azutáni évben, 1876-ban már négy (A vér hatalma. – Zárt ajtók mögött. – Saját kezébe. – Az erdei lak.) Később ez a termékenysége megcsappant, de nem is lett

volna jó, ha szorgalma olyan arányban növekedett volna, mert az irány pongyolasága és a szerkezet lazasága e kövér esztendőkkben a legszembetűnőbb.

Tárgyait a főrangú világból merítette, melyben élt, mint annak jelentékeny tényezője, de nem az életből rajzolt, hanem francia regények után, melyeket olyanok írtak, akik talán nem is hatoltak be a főrangú világba; hősei és hősnői a sikos parketteken, puha szőnyeges boudoirokban, parfümos levegőben élnek; szeretnek, csalnak és csalattatnak, diadalmaskodnak és elbuknak. Nem volt elég írói ereje e megfestett (különben a természetben is szintelen) magyar főúri köröknek külön levegőt, karaktert és ízt adni (pedig valami megkülönböztető mégis van bennök); az ő alakjai bizony csak marquis-k és marquise-ek, akik magyar nevek alatt bujkálva, áttették mulatozási színhelyüket Párisból Budapestre. De ettől eltekintve, nem lehet eltagadni, hogy novellái és regényei a jó ízlést szolgálták és a nemesebb irányokat s előadási modora nem nélkülöz bizonyos, inkább asszonyias, mint művészeti bájt, mely az olvasót kellemes hangulatba ringatja. Találónan nevezték Magyar Marlittnak; semmivel se volt rosszabb, de jobb se, mint a kis Thüringen e folyamatosan mesélő nénikéje.

Későbbi regényeivel, lassabban írván őket, a jellemekre és pszichológiára ügyelve, kiengesztelte a kritikát is, mely a legnehezebben hódolt meg a szép asszonynak. A közönség, kivált az asszonyolvasók, állandóan kedvelték, úgy, hogy regényei, ami csak a legkiválóbb írókkal esik meg nálunk, egyöntetű összkiadásban is megjelentek, mint aránylag kelendő portéka a könyvpiaczen.

Férje intendánsága idején színi irodalommal is próbálkozott, de a nemzeti színház közönsége – ahogy ő szokta magát a regényeiben előkelően kifejezni – «fel ette hűvösen fogadta».

Ez volt talán az egyetlen báránnyelű a derült, napfényes égbolton, mely áthajlott életútja fölött – az utolsó mozdulatáig, az utolsóig, mellyel az örök éjszakába lép.

Meghalt – 1905. április 2-án.

Mikszáth Kálmán.

I

- Ernesztine, a kalapomat.
- Itt van a kezemben, de újra kérem, ne menjen grófné.

– Miért fecsebled a szavakat? Minden hónapnak ezen a napján felöltözöm, úgy mint ma. Télen fekete szőrruhába, szürke nyúlprémes bundába, s a kalappal, melyet négy forintért vettél számomra a Kerepesi-úton. Keztyűim kopottak, a lábamon sárczipók. Nyáron szürke vászonruhába, mely talán még egyszerübben fest, mint a téli öltözék, s az utcán mindenki legföljebb nyelvmesternőnek néz, a ki óraadással keresi kenyerét és te rendesen lamentációkkal akarsz visszatartani utamtól! Miért? Hisz úgy is tudod, hogy az hasztalan!

E szavakat magas termetű, komoly, okos kifejezésű, harmincz-negyven év között lévő szép asszony ejté ki nevetve, s komornájához beszélve, mialatt az kalapját fejére illeszté, de kinek nagyon komor, megrovó tekintete mulattatni látszott úrnőjét.

- De hát hova megy, grófné?

– Hányadszor kérded ezt, Ernesztine? – folytatta a tükörtől visszafordulva Hermance grófné, s újra jóízűen nevetett; majdnem csúfolódva ejté ki szavait. – Mondd, miért akarsz visszatartani, hisz tudod, hogy rossz helyre nem megyek!

- Nem tudom.

Komor, megrovó, de kissé bizonytalan hangon voltak e szavak kiejtve, s a grófné gyors pillantással mérte őt végig, kinek öreg, ránczos arcát e tekintetre sötét szégyenpír borítá.

– Elment az eszed? – kérdé azután tőle meglepetve. – Így nem szokás rendez-vousra menni. Azonkívül tudod, hogy férjemet szeretem.

- Azt nem mondtam s nem is úgy értettem, de mire való ez az álruha?

Grófné, ki ezeket költ öltözékére, s a legelegánsabb dáma a legmagasabb társaságban, nem röstel így menni az utcára, gyalog...

Titkos útra!

– Csak nem ülhetek ily öltözékben fogatomra? – viszonzá Hermance. – De mind a mellett ne hidd, hogy oly helyre megyek, mi ellen bárkinek kifogása lehetne.

– Hogy mit hiszek ezekről az utakról, melyek évek óta tartanak és ismétlődnek, az az én dolgom, – viszonzá vállát vonva, s kevés tisztelettel a komorna, majdnem kétértelmű hangon, mit csak olyan cseléd engedhet magának, ki úrnőjét felnőni látta.

– Gondolj, a mit akarsz! – viszonzá félig haraggal, félig mosolylyal az úrnő, s helyet foglalt egy karszékben és kinyujtá szép, hosszúkás formájú lábát.

- Húzd föl a sárczipóm s add ide az esernyőm.

Ernesztine szó nélkül engedelmeskedett, mialatt kipillantott az ablakon, melyen át az égen sötét felhőket lehetett látni, mik vihar közeledtét jelenték.

Hermance grófné készen volt s kezébe vette az esernyőt és indult az ajtó felé.

- Mit mondjak, ha a gróf haza jönne? – kérdé Ernesztine.

- A mit akarsz... Mondd, hogy sétálni mentem.

- Ilyen időben?

– Gondolj ki valamit! – kiáltott föl Hermance türelmetlenül, s kisietett az ajtón és nem a fölépcsőn haladt le, kilépve az előszobából, hanem egy melléklejárás felé haladt, hol a cselédség szokott le – és fölfutkosni, s mely a hátsó kapuhoz vezetett.

Kilépve az utcára, melyben a palota állt, melynek tulajdonosa Eszthey Bertalan gróf volt, sietve haladt azon végig, azután egy mellékutczába tért be, mely meglehetősen hosszú volt, de melyen végighaladva, daczára az esős alkonyinak, meglássítá lépteit, s vidám, gondtalan mosolylyal haladt előre, mintha már nem volna sietős dolga...

Az üzletekben egymásután gyultak föl a lámpák s az utca is megvilágosodott a villámfénytől és Hermance meg-megállt egyik-másik egyszerű üzlet kirakata előtt, mosolyogva szemlélvén a szegényes holmikat, porcellánt, kalapot, cipőket stb., mintha kedve telnék ilyeneket is látni.

Azután tovább haladva, ismét egy másik utcába fordult. Az eső már esni kezdett, mely eddig csak cseperészett, s kifeszíté esernyőjét és gyorsabban folytatta útját.

Itt-ott a mellette elhaladók megfordultak utána. Magas termete, elegáns tartása feltűnt, mert ilyen alak nem igen szokott este ilyen mellékutcákban járni; még csak fátyol sem volt az arcán és jól lehetett látni finom fehér bőrét, nagy kék szemét, divatos frizuráját, mely hullámos göndörödésben környezte arcát, s bár túl volt már a legelső fiatalságon, szépségét, mely inkább bájos volt, mint szabályszerű, nem lehetett tagadni.

Végre elérte útja célját, a házat, melyet keresett.

Belépett a kapun, becsukta esernyőjét és lassan fölhaladt a lépcsőn, mely széles volt, tömör márványból készült hajlított karrácscsal, mint a hogy a legujabb házaknál szokás most alkalmazni, s az emeletre vezetett, melyre fölérve, Hermance grófnő az első számú ajtónál megállva, gyorsan, idegesen csöngetett. Az ajtó fölött nagy betűkkel cím tábla ékeskedett arany betűkkel, melyre a következő írva:

«Özv. Obren Adolfné leánynevelő intézete.»

Pár pillanat múlva megnyílt az ajtó, s fekete ruhás, fehér kötéyes és ugyanolyan fejkötős fiatal nőcseléd tekintett ki rajta.

– Ah, a nagyságos asszony! Méltóztassék belépni, éppen levelet készültem vinni számára a postára, – kiáltott föl a leány.

– Nekem? – kérde megütközve Hermance, s derült kifejezésű arcza elkomolyodott, sőt mint a cseléd észrevette, elhalványodott.

– A nagyságos asszony címére írva nálam van. De most az szükségtelen, mind a mellett átadom. Tessék belépni.

Hermance után becsapódott a nagy szárnyas tölgyfaajtó, s ő követte a leányt. Vonásai nyugtalanságot fejeztek ki, mi mozdulatain is meglátszott, lassú, vontatott lépéssel haladt vezetője után, ki tágas, diszes terembe vezette, s gyorsan fölcsavarva a villamos gombot, percz alatt fény árasztotta el a szobát, mely beléptük alkalmával teljesen sötét volt.

– Itthon van Obrenné asszonyság? – kérde a grófné.

– Azonnal megjelentem, hogy vendég érkezett – viszonzá a kérdett, s eltűnt egyik mellékajtón.

Hermance kezében tartá a neki címzett levelet, de nem bontá föl. Szórakozottan tekintett a betűkre, s mind nagyobb nyugtalanság és feszültség látszott az arcán.

Midőn Obrenné belépett, sietve tett pár lépést felé, ki alacsony, gömbölyű termetű, mintegy ötven éves hölgy volt, s arczkifejezésével, hajlott orrával, és keskeny ajkaival szigorú hatást tett, s most különösen komor volt.

– Kegyed írni akart nekem? – kérde Hermance, a kezében tartott levélre mutatva.

– Méltóztassék helyet foglalni, grófné, – viszonzá a háziasszony, – mert a mit mondani akarok, hosszú lesz és – kellemetlen; s mialatt vendége leült, ő is helyet foglalt vele szemben.

– Dózia? – kiáltott föl Hermance nyugtalanul.

– Igen, Teodózia kisasszonyról lesz szó!

– Milyen ünnepies bevezetés, máskor Dóziának hívta.

– Mint növendékemet... Most többé nem azt, mert, mert...

A grófné halálsápadt lett, s önkéntelen összezsugorította kezeit.

– Mit beszél... Hogy értelmezem szavait? – kérde remegő hangon.

– Egyszerűen azt kell tudatnom, hogy pártfogoltját nem tűrhetem tovább intézetemben, s legkésőbb holnap méltóztassék őt innét elvinni, de ha lehet, jobb szeretném, ha még ma távoznék.

– De hát mi okból, valami rosszat követett el?

– Természetesen!

– Szabad tudnom, mi az?

– Megirtam a levélben, de most élőszóval mondom el, miután itt van méltóságod. Dózia tegnap este el akart szökni az intézetből. . . Miért, kivel, mi okból? Azt nem lehet tőle kitudni. Kérdéseimre nem felel, sír, zokog, de vallomásra nem szánja magát.

– És hogy jöttek rá szándékára? – kérdé elfojtott lélekkel Hermance.

– Növendéktársnője árulta el, ki észrevette, hogy kis bőrtáskája a duzzadásig meg van tömve, s a pamlag alá rejtve, mely máskor üresen hevert szekrényében.

– És Dózia be is vallotta szökési szándékát?

– Semmit sem vallott; mint mondtam, sír, zokog, de egyetlen szót sem lehet belőle kivenni.

– De édes asszonyom! – kiáltott föl örömmel Hermance, – ha így van, akkor nem tudni, hogy ő csakugyan el akart-e menni. Lehet az csak föltevés az ön részéről.

– Az kétséget nem szenved, – viszonzá hideg, száraz hangon Obrenné, – különben behívom, beszéljen ő maga. Grófné iránt talán közlékenyebb lesz.

Obrenné távozott, s pár perc múlva kisírt szemű, igen szép, alig tizenhét éves leánykával tért vissza, ki lehorgasztott fejjel követte, s midőn megpillantá Esztheynét, kinek ottlétére, úgy látszott, nem volt elkészülve, megállt a küszöbön, mintha nem merne közeledni.

A grófné kérdő, fájdalmas, szomorú pillantással függesztette arczára szemét, mely igen finom, nemes szabású s bájos volt, aranyszőke hajjal bekerítve, melynek néhány göndör fürtje homlokára hullt, s majdnem finom ivezetű szemöldökéig ért a tündöklő szempár fölött.

– Dózia! – kiáltott föl Hermance meglepetve, mert e percben egészen más alak állt előtte, mint kit utolsó ittlétekor látott egy hónap előtt. Annak komor, daczos, sötét tekintetű arcza elhatározottságot mutatott, s a grófné fölugorva helyéről, hozzá futott, és megragadta lefüggő hideg kezét.

A leány nevének hallatára zokogásban tört ki és gyorsan elvonva a grófnétól kezét, azt arczára tapasztá.

– Ne sírjon, hanem beszéljen, – kiáltott rá szigorúan Obrenné. – Nekem nem felelt, most itt az ideje, hogy megvallja bűnét a. . .

Gyorsan elhallgatott Hermance egy figyelmeztető pillantására.

– Beszélj, gyermekem, – mondá a grófné szeretetteljes hangon. . . – Tudod, mivel vagy vádolva, s mondd el, igaz-e az, vagy nem. Légy őszinte hozzánk.

Dózia félve emelte fel szeméit, s azt a hatást tette, mint mikor a kis gyermek menedéket keres a büntetése elől; tekintete esdeklő volt, s kifejezte lelki szenvedését, de nem felelt, azután újra lesüté fejét.

– Nincs semmi mondanivalód, Dózia? – kérdé megdöbbenve a grófné.

A leányka fejével intett, hogy nincs, s folyton könnyek hulltak arczára.

– De felelnie kell! – kiáltott föl bosszúsán Obrenné. – Tagadnia lehetetlen szökési szándékát. Táskája be van csomagolva, de azt mondja meg, hova akart menni, s miért szándékozott elhagyni házamat – titokban?

Dózia konokul hallgatott.

– Nos tehát, most belátja, asszonyom, hogy itt nem maradhat. Nem! Egy óráig sem. . . Ha még bevallaná bűnét s bocsánatot kérne! De így nem lehet őt itt megtűrni.

Hermance arcza nagy aggodalmat fejezett ki. Oly nehéz helyzetben volt, hogy nem tudta kitalálni, mit tegyen, s azért még egyszer újra kezdte vallatását, még pedig az előbbinél kissé szigorúbb hangon.

– Látod, Dózia, mily következesei vannak szándékolt távozásodnak, s meg lehetsz győződve, hogy magad sem tudod, mi vár a jövőben rád! Azért beszélj. Valld be bűnödöt, mondd el, miért és hova akartál menni. Mi szándékod volt, s ki csábított arra, hogy távozzál.

– Senki! – kiáltott föl megrettenve a leányka s gyorsan letörlé könnyeit.

– Ez nem valószínű! Hova mehettél volna te egyedül? Hisz nem is ismeresz senkit rajtam kívül.

– És még is úgy kell lenni, – szolt hévvel közbe Obrenné. – Mert ismeretséget nem köthetett az intézetben senkivel; különös fényt vetne ez házamra. – Dóziának egy önkéntelen mosoly röpiült keresztül ajkán, mi a két hölgyet megdöbbsentette.

– Csak nem akarja állításomat kétségbevonni? – kérdé elfojtott dühvel Obrenné, kinek hangja reszketett a fölindulástól.

– Nem!

– Hát mit akart jelenteni az a kétértelmű mosoly?

– Nem vettem észre, hogy mosolyogtam volna, – viszonzá sóhajtvá

Dózia. – Nincs is okom rá.

– Az már igaz, – folytatta majdnem kárörömmel Obrenné s gyorsan a grófnéhoz fordult.

– Szives lesz magával vinni Dóziát, asszonyom. Mert, mint mondtam, itt nem maradhat. Valamennyi növendékem tudja ezt a szégyenletes esetet s helytelen példát merítenének belőle, ha Dózia csak egy nap is még az intézetben maradna.

Eszthey grófné lesujtvá állt helyén s nem tudta kitalálni, mit tegyen, mialatt Dózia érdekléssel, feszülten tekintett rá s látta rajta a tusakodást, mi észrevehető csodálkozásra gerjesztette.

– Most bámul? ugy-e? – kérdé gúnyosan Obrenné. – Talán azt hitte, tárt karokkal fogadják s még egy doboz czukrocskát is kap gyönyörű viseletéért...

– Nem, azt nem gondoltam! – kiáltott föl hévvel a leány. – Sőt tudom, hogy rosszul cselekedtem, de...

– Nos, halljuk tovább.

– Többet nem mondhatok, de anyámtól bocsánatot kérek.

– Azt hiszem, ezek után nem lesz megengedve, hogy a nagyságos asszonyt mamának nevezze, – mondá Obrenné. – Tudja, hogy maga csak fogadott gyermeke neki, kitől ő hálát és alázatosságot várhatott volna és dicséretes viseletet talált.

– Tudom, – viszonzá halkán, szomorúan Dózia.

Most Hermance szemei teltek meg könnyel, s betakarta arczát, és ez a mozdulat, s levert tartás oly nagy bánatot fejezett ki, hogy a fiatal leány láthatólag megdöbbsenve, percz alatt mellette termett és letérdelt előtte.

– Bocsánat, – rebegette alázatosan, mialatt ujra zokogásban tört ki.

– Ez már valami, – mondá diadalmas arczczal Obrenné. – Legalább mutatja, hogy megbánta bűnét! De én nem hiszek neki.

Hermance meleg pillantást vetett a leánykára s kezét hajára tette.

– Állj föl, Dózia, – mondá remegő hangon. – Gondolkodnunk kell, hogy mit tegyek veled, miután itt nem maradhatsz.

Dóziát láthatólag megdöbbsentették e szavak, s mialatt elhagyta helyét, feszült félelemmel vizsgálta a grófné arczát, ki Obrennéhez fordulva, majdnem félénken mondá:

– Csak egy napot tölts meg őt itt, asszonyom, csak huszonnégy órát, míg kitalálom, mitévő legyek.

– Nem lehet, nem tehetem.

– Csak huszonnégy óráig, holnap este eljövök érte és elviszem.

– Lehetetlen, lehetetlen!

– Most igazán nem tudom, hova vigyem... Istenem, Istenem... Dózia, ha tudnád, ha csak sejtenéd, mily bonyodalmakba kevertél engem és magadat.

A leány mind nagyobb csodálkozással szemlélte ezt a vergődést és nagy nyugtalanság látszott rajta.

– Bocsánat, asszonyom, de nem tehetem. Elveszteném minden növendékemet, ha engedékenységemnek hire menne, – ismétlé Obrenné.

– Kitől tudnák azt meg?

– Növendékeimnek nem tilthatom el, hogy ne írjanak szülőiknek a történeteikről. És tizenegyen vannak... A mit pedig annyian tudnak, az nem marad titokban.

Hermancenek lesütött feje kifejezte, hogy a mit Obrennétől hallott, azt be kell látnia, mert annak igaza van.

Mély, nehéz sóhaj röppent ki ajkán s Dóziához fordulva mondá:

– Végy köpenyt és kalapot, s menjünk!

A leány gyorsan megfordult és elhagyta a szobát.

– Hova viszi őt, grófné? – kérdé egyszerre észrevehető nyugtalansággal az intézet főnöknője.

– Alkalmasint haza... Hova vihetném?

– És a gróf?

– Fölösleges erről beszélünk, – mondá türelmetlenül, majdnem büszkén és hidegen Hermance. – Valamit kell vele tennem, ha ön kérésemet megtagadja, nem hagyhatom őt az utcán.

– Én pedig nem kockáztathatom jó hirneveimet, állásomat. Ezt beláthatja, grófné.

– Tehát hagyjuk abba a vitát, de ki kell mondanom, hogy nem hittem volna önről, miként ily kegyetlen tudjon lenni, ismerve helyzetemet.

– Nem tehetek másként. De adhatok tanácsot. Van egy nővérem. A külvárosban lakik. Jómódú katonatisztné, s van egy olyan korú leánya, mint Dózia. Ő rövid időre befogadná.

– Megtenné ő ezt? – kérdé érdekléssel, majdnem örömmel a grófné.

– Szívesen küldök neki ajánlatot, s ő megteszi. A saját érdekemben fogom őt arra kérni.

– Hol lakik?

– Messze. A Soroksári-út legvégén, eltart oda az út kocsin félórát.

Ekkor, mintha figyelmeztetni akarná a falon függő nagy óra a beszélőket, nyolczat ütött.

– Ah Istenem! – kiáltott föl ijedten Hermance. – Már is elkéstem; otthon kellene lennem, két órája, hogy elhagytam a házat, s ez az ebéd ideje nálunk.

– Akkor nem tudom, mit tegyünk. Azonban ne mondja grófné, hogy nem adtam a legjobb akarattal tanácsot.

– A minek azonban nem vehetem hasznát!

– Az nem az én hibám, hanem a körülményeké, s kérem azoknak betudni, – mondá Obrenné feltünő nyugtalan hangon.

– Igaza van, – veté oda kissé hidegen Hermance. – Mind a mellett nem marad más hátra, mint hogy haza vigyem Dóziát.

Obrenné lesütött szemekkel hallgatott és Esztheyné még egy kísérletet tett.

– Ha például kétszeres árat fizetnék Dózia ittlétéért? – kérdé bátortalanul; de az öreg nőnek vér szökött arcába ez ajánlatra.

– Miféle véleményben van rólam méltóságod, hogy ilyet ajánl? – kérdé őszinte vagy tettetett megbotránkozással. – Itt nem pénzről van szó, hanem erkölcsi lehetetlenségről!

– Bocsánatot kérek... – rebegte Hermance elpirulva s az ajtó felé fordult, melyen Dóziának jönnie kellett.

– Remélem, grófné, nem neheztel szavaimért, – mondá kissé nyugtalanul az intézet tulajdonosnője, érezve, hogy elutasító hangon ejti ki szavait.

– Nem neheztelek, de megvallom, rosszul esik nyilatkozata, meggondolva, hogy mi mindent...

– Tett méltóságod az én intézetemért, – folytatta hévvel Obrenné. – Pártfogásába vette, növendékeket ajánlott, stb., a miért én hálás is leszek, a míg élek; de ha már erről beszélünk, ne vegye rossz néven, ha viszont azt is fölemlítem, hogy nagyon nehéz lett volna Dóziát előkelő intézetben elhelyeznie a tudott körülmények miatt, s én csak azért vettem ide, mert a grófnénak szívből hálás tisztelője vagyok!

– Ha tudná, mily nehéz helyzetben vagyok... – rebegte Hermance, mialatt szép szemei megteltek könnyel.

– Sejttem, s éppen azért tettem kivételt, és ha Dózia jól viselte volna magát, soha nem állt volna be a szomorú kénytelenség, bármédig maradhatott volna nálam. De ismétlem, grófné, itt az én lételemről van szó! Ha kitudódnék, hogy ő szökni akart intézetemből, s én azt büntetés nélkül elnéztem, elveszíteném minden növendékemet s koldulni mehetnék.

– Talán nagyon is tragikusan veszi ezt a dolgot, kedves Obrenné! – sóhajtott Hermance. – Végre is semmi sem történt. Gyermekes meggondolatlanság volt az egész, mi ily fejlődő leányoknál gyakran előfordul.

– De történhetett volna! És még csak azt sem lehet Dóziából kivenni, hova szándékozott menni, hisz tudtommal egyetlen ismerőse sincs a városban, így mondta nekem méltóságod, nemde?

– Nincs senkije rajtam kívül, s megfoghatatlan előttem ez az eset. De remélem, nekem majd vallani fog, – mondá Eszthey grófné az órára pillantva, s mind nyugtalanabbnak látszott, de ekkor lépett be Dózia kalappal fején, s kis útibőrönddel kezében.

– Most siessünk! – kiáltott föl hozzáfordulva Hermance, – végy bucsút Obrenné asszonyságtól, és kérj bocsánatot tőle.

De a leányka csak némán hajtá meg magát, s ajkai nem nyíltak föl.

Egyetlen szót sem ejtett ki, s az ajtó felé fordult.

Obrenné kétértelmű mosolylyal tekintett utána, s Esztheynéhez fordulva, mondá:

– Láthatja, grófné, mily rossz hajlamai vannak ennek a gyermeknek. Daczos, zárkózott, engedetlen és örülök, hogy megszabadultam tőle, de tanácslom, vigyáztasson rá.

Dózia hallotta e nyilatkozatot, s ajkán gúnyos, keserű mosoly repült keresztül, mialatt Esztheyné kezét nyújtá Obrennének, azután követte Dóziát, kivel némán haladt le a lépcsőn a legelső kocsiállomásig, hol fogatba ültek.

A grófné megmondta a kocsisnak az utcát, melyben az Eszthey-palota állt, de meghagyta neki, hogy az utca végén álljon meg, nem akarván a palota kapuja elé hajtatni.

Midőn Hermance és Dózia kiléptek Obrenné fogadóterméből, gyorsan fölnyílt annak egyik mellékajtaja s mintegy tizennyolcz éves, magas, erőteljes leány dugta ki fejét rajta.

– Nem sikerült, – mondá boszús hangon Obrenné.

– Hova mennek?

– Az Eszthey-palotába.

– Nem soká fog Dózia ott maradni, – mondá nevetve a leány, mire az öreg nő helyeslőleg intett fejével, azután elmondta neki a lefolyt jelenet részleteit...

II

Midőn a hölgyek leszálltak a fogatról, már egészen sötét volt, de Hermance mind a mellett óvatosan körültekintett, mintha valamely véletlen találkozástól félne, de az utcza teljesen üres volt, s ő Dóziával együtt észrevétlenül surrant be a hátsó kapun és sietett föl azon a melléklépcsőn, melyen távozott.

Ezalatt Dózia kíváncsian tekintgetett ide, s tova, mint a ki nem tudja, hol van, s arczán feszült várakozás volt kifejezve, mialatt társnőjét követte, ki fölrve a lépcsőn, jobbra fordult, s a komorna szobái felé tartott. Ernesztine az ablaknál állt, midőn a grófné belépett, s a neszre visszafordulva, mondá:

– Ily későn, grófné? A méltóságos úr már kétszer kérdezte, hol van, s az ebéd föladásával várnak...

De megpillantva az úrnőjét követő ismeretlen alakot, meglepetve hallgatott el s azt álmétkodva szemlélte.

– Ernesztine, – kezdé Esztheyné nála szokatlan szomorúsággal. – Ez a fiatal leány itt marad nálad, míg én ebédelek. De nem kell senkinek tudni ittlétéről. Érted? Senkinek! Az ebédhez átöltözni már nincs idő, csak a kalapomat teszem le. Mit mondtál a grófnak?

– Hogy sétálni ment, szabad levegőt szívni, mert főfájása van, de ő rossz kedvvel kiáltott föl: ebben az időben! Azzal távozott s azt hiszem, a szalonban várakozik méltóságodra.

– Tégy úgy, Ernesztine, a hogy mondtam. Te pedig vedd le a kalapodat, Dózia s várj itt reám, míg visszajövök, – mondá gyorsan a grófné s kisietett, a két egymásnak ismeretlen hölgyet egyedül hagyva, kik egyforma érdekléssel és kíváncsisággal tekintettek egymásra s mialatt Dózia letette kalapját, a komorna kérdé:

– Honnét jön, kisasszony? – s vizsgálódva függeszté rá szemét, kinek bájos arcza, nyulánk termete és előkelő külseje meglepte.

– Az intézetből... De mondja meg, kérem, hol és kinél vagyok e házban?

– Nem tudja, hol van? – kérdé bámulva Ernesztine. – Hát nem ismeri a grófnét?

– Hallottam, hogy úgy nevezte úrnőjét, kit én évek óta ismerek, de nem tartottam annak.

– Eszthey grófné házában van, kivel ide jött, de hát kicsoda ön?

– Szükséges azt magának tudni?

A hang, melyen e kérdést Dózia kiejté, száraz és büszke volt s a komorna homlokára komor redőket vont és vállat vonva mondá:

– Nem éppen szükséges, de miután feleltem kérdésére, azt hittem, én is szerencsés leszek választ kapni.

– Úgy látszik, titokban kell tartani ittlétemet, s így fölösleges, hogy kilétemről beszéljek, – viszonzá Dózia, s az ablakhoz ült, hátat fordított a komornának s letekintve az utczára, a járókelőket szemlélte, bár alig látott azok közül valakit; mert részint egészen sötét volt, másrészt, mert a palota környéke ilyenkor csöndes szokott lenni.

Hermance ezalatt szobáiba sietett s ledobva kalapját, a tükörbe pillantott és rémülve látta, hogy hajának göndörségét teljesen eltüntette a nedves, esős levegő. Hosszan hullott az homlokára s öltözéke sem felelt meg az esteli ebédnek, holott tudta, hogy férje nagyon sokat ad a külső formákra s nemcsak a késésért fog neki szemrehányást tenni, hanem öltözéke miatt is, mely legföljebb a második reggelihez lett volna való.

De hát nem volt ideje most e fölött tünődni, azon kellett sebtiben gondolkoznia, míg a szobák hosszú során végighaladt, mivel mentse ki késését, mi még sohasem történt.

Férjét csakugyan a szalonban találta, ki unatkozva forgatta az egyik asztról fölvev albumnak lapjait s kedvetlen arczczal tekintett a belépőre, azután elővette óráját.

– Éppen félórája, hogy várakozom reád, Hermance és az ebédre! Honnét jössz ily későn s kuszált állapotban?

– Siessünk hát az ebédlőbe, – mondá erőltetett vidámsággal Hermance s nyugodtságot mutatva, a mit nem érzett.

Eszthey gróf követte s éppen akkor érték el a nagy szárnyas ajtót, midőn az előttük megnyitott s a komornyik a tálalást jelentette. Pár perczig némán ültek egymásnak szemközt, mialatt a szolgák kivonultak, azután Hermance kérdés nélkül mondá:

– Képzeld, Berni, mi történt ma velem; én, ki fél életemet e városban töltém, eltévedtem.

A gróf kételkedve s figyelmesen tekintett rá.

– Egész nap iszonyú fejfájásom volt, – folytatta kissé akadozva a grófné – és azt hittem...

– A reggelinél nem említettél arról semmit, – vágott szavába a gróf.

– Nem akartalak nyugtalanítani oly csekély bajjal, azt hittem elmúlik s végre midőn láttam, hogy nem szűnik a szobai levegőben, sétálni mentem.

– Este egyedül?.. Mily különös gondolat. Miért nem fogattál be?

– Az nem lett volna mozgás s azt hittem, a járás gyorsabb keringésbe hozza véretem s idegességem lecsillapul.

– Tehát ideges voltál?

– A főfájás mindig idegességből ered s tudod, hogy én minden ok nélkül olykor nagyfokú idegességben szenvedek.

– Tudom! De hát hova tévedtél el?

– Arról később, – viszonzá gyorsan Hermance, mert e perczen a szolgák a második tál étellel léptek be s nem akart előttük beszélni.

Mialatt tányért váltottak s az ételt körülhordták, Barnabás gróf kérdé:

– Nem akarsz ma velem színházba jönni? a darab, melyet adnak, új és nagyon hallom dicsérni.

– Már későn lesz, csak a végére jönnénk, mert még át kellene öltöznöm.

– Sajnálom, hogy éppen ma így elkéstünk az ebéddel, nos, de most, miután ismét magunk vagyunk, folytasd az eltévedés történetét. Mi, mellesleg mondva, igen valószínűtlennek látszik, – mondá Eszthey nevetve.

– Csak nem hiszed, hogy valótlanságot mondok? – kérdé Hermance, kinek nagyon kedve szerint jött ez az udvariatlan megjegyzés s tettetett neheztelessel függeszté szemét férjére.

– Nem éppen valótlanságot, de leplezni kívánsz valamit, a mi...

– Nos, jól van! Tehát egyetlen szót sem fogok többé kiejteni, a mi késésemre vonatkozik.

– De ha én mégis kérnélek, hogy tedd, – viszonzá ingerkedve a gróf, mialatt igen jó étvággal evett és ivott, mi a legnagyobb lelki nyugalomra mutatott.

Hermance ajkán szomorú mosoly röpült keresztül.

– Minek? Úgy sem sokat törődöl velem, bármerre jártam, – mondá önkéntelen szemrehányóan, mi nem volt szokása.

– Mondjuk, hogy bizom benned! Ez szebben hangzik, – viszonzá nevetve

Eszthey, mialatt egy pohár bordóit öntött le.

– Köszönöm!

– Mily szárazon, hidegen ejted ki e szót, mintha jobb szeretnéd az ellenkezőt.

– Nem tudom, nem szeretném-e jobban.

– Hermance! – kiáltott föl megrovóan Eszthey. – Csak nem akarsz magadat azon hölgyek közé sorozni, kiket férjeiknek féltetniök kell?

– Azokat jobban szeretik a férjek.

– Milyen beszéd! Tudod, hogy én effélékkel nem szeretek tréfálni. Házások között föltétlen bizalommal kell lenni! Az első kétely vagy gyanu megingatja a házaselet bensőségét, s akkor az többé nem is házasság!

– Egyaránt érted ezt férjre és nőre? – kérde szép ibolyaszínű szemét feszülten függesztve férjére Hermance, ki erősködése daczára kissé zavarba jött erre a kérdésre, de határozottan mondá:

– Kétségkívül!

– És ha például te csalhatatlan bizonyítványát bírnád annak, hogy én házasságunk ideje alatt másba voltam szerelmes, mit tennél akkor?

– Ne beszéljünk ily szomorú lehetetlenségekről. Én tudom, hogy szeretsz s a ki egyet szeret, az nem hevülhet másért!

Hermance ajkain elnyomott sóhaj röppent el s miután az ebédnek vége volt, gyorsan emelkedett föl helyéről és férje dohányzójába mentek.

Az ebéd alatti társalgás a ki – és bejáró szolgák miatt csak megszakításokkal folyhatott, míg most egyedül voltak, s a gróf szivarra gyujtva mondá:

– Tulajdonképpen mi okból választottad ma ezt a különös beszéd tárgyat, Hermance? Nem emlékszem, hogy ilyenekről házasságunk alatt beszéltünk volna.

– Magam sem tudom. De ne is folytassuk, – mondá gyorsan Hermance, félve, hogy férjének ismét eszébe jut kérdezősködni hollétéről és késése okáról. – Különben is, ha színházba akarsz menni, sietned kell, hogy a darab legvége előtt ott lehess.

Esztheyt meglepte ez a felelet és sürgetés. Egy futó, kérdő tekintettel függeszté szemét feleségére, azután az órára pillantott.

– Igaz! – mondá félre téve szivarját, – megyek és te mit fogsz ma este művelni, nem jön valaki teára hozzád?

– Nem! Korán lefekszem, mert...

– Még mindig nem múlt el a főfájásod?

– Jobban vagyok, – viszonzá gyorsan a kérdett s hévvel tette hozzá:

– Azután a kaszinóba mégy?

– Talán; még nem tudom, ha kívánod, itthon töltöm az estét. De igaz, le akarsz pihenni.

– Igen! Tehát a vizontlátásra holnap.

Bertalan gróf melegen ölelte meg nejét, azután távozott, mialatt az szomorú, fájdalmas kifejezéssel tekintett utána s könnyet törült ki szeméből.

– A ki egyet szeret, az nem hevülhet másért, – sóhajtá, férje szavait ismételve, azután lassú léptekkel ment szobáiba és komornájának csöngetett, ki azonnal megjelent a hívásra.

Hermance az első pillantásra észrevette, hogy az öreg Ernesztine-nek nagyon rossz kedve van s majdnem félénken kérde:

– Kapott valamit enni az a fiatal leány, kit magammal hoztam?

– Nem, hisz azt mondta méltóságod, hogy senkinek sem szabad tudni a nálamlétéről.

– Igaz, erről elfeledkeztem. Beszéltél vele?

– Olyan büszke az, mintha valami főherczegnő volna; alig felelt kérdéseimre s azután nem szóltam hozzá.

– Némán ültetek együtt egész este? – kérde csodálkozva Hermance.

– Ő kinézett az ablakon, én pedig kézimunkán dolgoztam.

– Ez különös.

– Honnét hozta őt grófné s mily czélből hozzánk?

– Ma itt fog maradni. Holnap tovább viszem. Most vezesd ide s menj estelizni. A szobád mellett lévő szobában fog aludni, de az estét velem tölti.

– Tetszeni fog neki a lakás?

– A szoba, melyben elhelyezzük őt, csinos és tiszta. Mást nem kívánhat.

– De hát ki ő? Legyen hozzám bizalommal, grófné, – mondá nyugtalanul a komorna.

– Kérdésedre nem felelhetek, Ernesztine, csak annyit mondok, hogy midőn koronként távoztam hazulról, úgy mint ma is, őt látogattam meg, kiről kiskora óta gondoskodom.

– Ezt most legalább tudom. Sok nyugtalanságot okozott nekem gyakori távozása, grófné, s köszönöm, hogy megmondta.

– Nem volt arra ok, – viszonzá mosolyogva Hermance. – Most küldd be vendégedet, ki nagyon elunhatta magát ma este, mihez nincs szokva.

– Azt magam is hiszem, de hát nem akart velem mulatni, – viszonzá nevetve a komorna, s elhagyta a szobát és pár pillanat múlva Dózia lépett be.

Hermance egy pillanatig fájdalmas kifejezéssel nyugtatta a kecses alakon szemeit, ki valóban nagyon szép leány volt.

Tartása egyenes s öntudatos. Megjelenése előkelő, vonásai finomak és nemesek s a gyönyörű szempárban most komoly, majdnem megrovó kifejezés ült.

– Hivatott, grófné, – mondá hideg, ünnepies hangon, s kissé meghajtá magát, azután merev mozdulatlansággal állt helyén.

– Tehát megtudtad, ki vagyok, – kezdé elmosolyodva Hermance. – Ülj ide mellém, s beszéljünk a történekről és a jövőről.

– Nekem nincs mondanivalóm.

– Igazán mondod ezt, Dózia. Nem érzed szükségét, hogy bizalommal légy hozzám? – kérdé meghatott hangon Hermance és megölelte őt, a pamlaghoz vezette, s leült és maga mellé vonta.

– Nem tudom, mit akar tudni, grófné.

– Miért hívsz grófnénak, eddig mamának nevezted. Mi változott azóta?

– Nem tudtam címét, rangját, míg most tudom, kivel beszélek.

– Az nem változtatja meg viszonyunkat. Én neked nevelőanyád vagyok és leszek! Haldokló anyádnak ígértem meg, hogy gondoskodni fogok rólad, s azt megtartottam és míg élek, semmi körülményben sem hagylak el. De bizalommal kell lenned hozzám. Nem mondom, hogy szeress, mert az érzés dolga, de arra kérlek, tekints úgy, mintha gyermekem volnál, s gondold meg, hogy neked rajtam kívül senkid sincs e földön.

– Kik voltak szülőim?

– Erre most nem felelhetek, sőt azt hiszem, soha nem is fogok felelni, de hisz az rád nézve mindegy.

– Nem egészen, – viszonzá szomorúan a leányka, – mindenki szereti tudni, kiktől származik, s mindegyik tudta is, a ki az intézetben volt, csak én nem, és ez sokszor nemcsak leverőleg, de szégyenítőleg hatott rám.

– És mégis mostanáig sohasem kérdezted azt tőlem.

– Gyanítottam, hogy nem szeretne róla beszélni, s féltem a felelettől.

– Mi vitt erre a föltevésre?

Dózia körülpillantott a szobában, mely elegáns budoire volt a legkényelmesebben, sőt pompával bútorozva, azután Hermancera függeszté szemeit.

– Nem hittem, hogy az, a kinek mondja magát – viszonzá jelentőséggel. – Obrennét is nagyságos asszonynak hívják cselédjei, s ugyanaz a cím nem illett magára.

– Mi különbséget találtál köztünk?

– Oh, azt könnyen megmondhatom. Grófné szép és előkelő külsővel bír, másforma ruhái vannak, más a modora, beszéde, taglejtése, míg Obrenné nagyon közönséges.

– Lám, lám, mily éles megfigyelő tehetséggel bír a kis Dózia, – mondá nevetve Hermance. – Ki hitte volna, hogy ily bírálgatásba bocsátkozik... És mióta keletkezett ez a gyanúd?

– Mióta regényeket olvastam, hol gyakran történik ilyen.

– Regényeket? Obrennénál tehát meg van engedve a regényolvasás! – kérdé kellemetlen meglepetéssel Hermance.

– Nincs! Titokban olvassák ott a könyveket, ő nem tud arról semmit.

– És hogy jutnak a növendékek olyan olvasmányokhoz?

– Két bejáró növendék hozza őket.

– És ezeket nem zárja ki Obrenné intézetéből!

– Nem tudja, s nem is fogja megtudni soha, mert mindnyájan titoktartást ígértünk és azt meg is tartottuk.

Hermance pár perczig hallgatott; igen kellemetlenül érinté ez a vallomás, de talán még inkább Dózia hosszú pilláktól árnyékolt szeme, mely kutatóan függött rajta.

– Ez szomorú, – mondá azután megrovó hangon. – Ti nem tudjátok, mily káros hatással van a tapasztalatlan leányokra az oly könyvek olvasása, melyek birálatlanul kezeikbe kerülnek, mielőtt élettapasztalással bírnának, s most már kezdem érteni szökési kísérletedet és kérlek, beszélj nekem arról őszintén.

– Okvetetlen szükséges az? – kérdé Dózia oly száraz, majdnem elutasító hangon, hogy Hermance nemcsak meglepetve, de igen kellemetlen hatás alatt viszonzá:

– Azt hiszem, erre a kérdésre alig kell felelnem s te is meggondolatlanul intézted azt hozzám, mert hiszen tudnod kell, hogy csak az alatt a föltétel alatt maradhatunk jó barátnők.

A leányka lesüté fejét, arcát pirosság önté el, s mintha érezte volna kérdésének helytelenségét, majdnem alázatosan mondá:

– Azért kérdeztem azt, hogy okvetetlen szükséges-e beszélnem, mit Obrenné előtt semmi esetre sem tehettem volna, mert vallomással egy valakit kellene vádolnom, kin ő, hozzám hasonló módon állt volna bosszút.

– Ki az? – kérdé nyugtalanul Esztheyné.

Dózián erős habozás látszott.

– Igérem, hogy rajtam kívül soha senki sem tudja meg nevét, – mondá Hermance.

– Valóban számíthatok arra? – kérdé a leány s elhagyva helyét, a grófné elé térdelt és megragadva annak kezét, bájos, esdeklő kifejezéssel tekintett szemébe.

– Megígértem! – viszonzá Esztheyné, kezét a leányka hullámos hajára téve, ki most kérő, szelid arcocskájával a régi Dózia volt s kire visszaemlékezett, hogy az az első látásra megnyerte rokonszenvét, holott akkor majdnem gyűlölettel közeledett hozzá.

De Dózia e határozott kijelentés daczára még mindig habozott feleletével.

– Egyik növendék társnőd serkentett az intézetből való távozásra? – kérdé Hermance, hogy megkönnyítse vallomását.

– Igen!

– És hova szándékoztál menni?

– Hozzá, ki árva s nemsokára megkapja vagyonát és akkor együtt szándékoztunk élni, miután sem neki, sem nekem senkink sincs, kihez tartoznánk.

– Nem hálátlanság ez, a mit most mondasz? – kérdé neheztelve a grófné.

– Egész történetet kellene elbeszélnem, hogy megértessem elhatározásomat, – mondá zavarral a leány s arcza piros lett, – de azt nem mondhatom el.

– Szóval, nem vagy bizalommal hozzám, pedig ha tudnád, Dózia, mit teszek én érted, lehetetlen, hogy hálát ne éreznél irántam, – kiáltott föl Hermance s szemei könnyesek lettek.

Dózia láthatólag megdöbbsent e szívből fakadó fájdalmas hangra; egy pillanatig kérdőleg nézett e könnyes szemekbe, azután ajkához vonta a grófné kezét.

– Bocsánat! – rebegte meghatott hangon, – tudom, hogy nagyon rossz és hálátlan teremtés vagyok s az is maradok mindig.

– Ezt nem akarom hinni és mondani, Dózia. Te fiatal és tapasztalatlan vagy, kinek fogalma sincs az élet göröngyös útjairól s arról a lejtőről, hova a meggondolatlanság sodorhat.

– Ebben igaza van. Nem ismerem az életet, csak könyvekből.

– Örülök, hogy ezt belátod, s talán azt is, hogy én jobb tanácsokat adhatok neked, mint növendék társnőd, vagy a regények.

– Meg vagyok róla győződve, azonban meg kell jegyeznem, hogy Klára nagyon okos leány.

- Klárának hívják! És a vezetékneve?
- Engedje azt elhallgatnom, grófné.
- Legyen, különben is nem nagyon érdekel, miután sem én, sem te, nem fogunk többé vele találkozni.
- Ah, azt nagyon sajnálnám! – kiáltott föl ijedten Dózia.
- Rossz befolyással volt rád, minek most láthatod káros következményeit. Semmivé tette tanulmányaid folytatását, mikre még nagy szükséged lett volna.
- És mi fog történni most velem?
- E perczben még nem tudok e kérdésre felelni. Ma itt maradsz, s holnap majd beszélünk róla. Gondolkoznom kell, mi volna rád nézve a legczélszerűbb.
- Tehát nem haragszik reám, nem vetett ki kegyeiből?
- Arról szó sincs! Azonban nem titkolhatom, hogy fájdalmat okoztál, mert azt hittem, ragaszkodol hozzám és csalódtam!
- Nem, nem csalódtott! – kiáltott föl Dózia ijedten. – Nem akartam háládatlan lenni s elhatározott szándékom volt tudósítani holléte mről, bár nem tudtam volna hova címezni leveletem, miután sem kilétét, sem lakását nem közölte velem, de Obrenné közvetítette volna a tudósítást.
- Okom volt arra, hogy ne tudassam kiléte met. De különben minden hónapban fölkerestelek egyszer, sőt midő n beteg voltál, többször is meglátogattalak és gondoskodtam rólad minden irányban s hogy ki vagyok, az neked mindegy lehetett.
- De miért nem volt szabad azt tudnom, még csak imádságomba sem foglalhattam igazi nevét?
- És valóban imádkoztál értem?
- Minden este és reggel, buzgón, hálateljes szí vvel.
- És mégis szó és búcsú nélkül akartál elhagyni?
- Magam sem tudtam, mit teszek... És Klára oly kecsgetető en írta le a jövő t, midő n függetlenek leszünk, tetszésünk szerint élhetünk. Ő gazdag s én örökre vele s nála maradok, a mi, azt hittem, nagy előny rám nézve, mert sejtettem, hogy szegény vagyok, sőt Obrenné burkolt szavakban többször meg is mondá azt nekem, hálára, szorgalomra intve annak kedvéért, ki gondoskodik rólam, mert nélkü le nem élvezhetném az ő nagyszerű intézetét.
- Hermance elmosolyodott a «nagyszerű» szó gúnyos kiejtésére, magához szorítá a leány fejecskéjét, de azután komolyan mondá:
 - Arra nem volt fölhatalmazva, hogy ilyeneket mondjon neked s rosszul tette; azonban mindez nem ok arra, hogy oly könnyelmű lépésre határozd magad. És kérdés, megtartotta volna-e Klára ígérte t a jövőben? Te nem tudod, hogy mily kevésbé lehet bízni az adott szóban s különben is barátnő d még szintén az intézetben van.
 - A szü nido kig, azután elhagyja az intézetet örökre. Ő nem volt növendék, már húsz éves.
 - Az még több, mint egy hónap múlva lesz, miért mentél tehát, vagy akartál te távozni most már Obrenné től?
 - Nehogy az a látszatja legyen eltünése mnek, mintha együtt távoztunk volna, ámbár azt hittem, nem igen fogja kutatni eltünése met senki.
 - És rám nem gondoltál?
 - Szerettem volna elbúcsuzni, de félttem, hogy elárulom magam s Klára azt tanácsolta, hogy távozzam a nélkü l.
 - É n nem tudom, ki az a Klára, de mondhatom, hogy nem nagyon épületes tanácsokat adott. Dózia hallgatott, de vonásain kétely volt kifejezve, mintha nem adna teljes hitelt ez állításnak.
 - Nem hiszed, a mit róla mondok?
 - Klára nagyon okos és nagyon jó leány – viszonzá meggyőző dással Dózia.
 - Miben nyilvánult okossága s miért tartod ő t jónak?
 - Mert megosztá velem, a mivel bírt és gyakran szí vből vigasztalt, ha szomorú voltam.

– Az elsőre nézve nem tudom, mit értesz, mert azt hiszem, semmiben sem láttál hiányt. Pénzed annyi volt, a mennyi s többi növendéknek, s hogy miért kellett vigasztalni szomorúságodban, szintén nem tudom, miután szomorúságra nem lehetett okod, – mondá a grófné a leány arcát vizsgálva, ki lesüté hosszú selyempilláktól árnyékolt szemét.

– Talán nem lett volna okom a bánkódásra, hisz igaza van, megvolt mindenem úgy, mint a többieknek, de fáj szívemnek az, hogy mindnyájan otthonukról, testvéreikről, szülőikről beszéltek, csak én hallgattam némán, szó nélkül, mert nekem nem volt mit mondanom s nem volt kiről beszélnem.

Hermance meghatva tekintett rá, ki igazi, mély szomorúsággal ejté ki e szavakat és azt gondolta magában, mennyi vétkes ember van a világon, de nem kívánta, hogy egyet azok közül elérjen a büntetés.

– Szegény gyermek, – mondá megsimogatva a kedves arcocskát. – Igazán oly elhagyatottnak érzed magadat?

Ezt azért kérdezte, mert nem tudott mást mondani vigasztalására. Dózia fejével intett, azután halkán rebegte:

– Nem maradhatok itt? El kell mennem?

Ez a kérdés villámütésként érte Hermancet, összerezent és gyorsan mondá:

– Nem, Dózia, itt lehetetlen maradnod, sőt e perczen még nem is tudom, hova fogsz menni, de gondoskodom rólad s légy meggyőződve, hogy szeretlek s a legjobbat kívánom neked. Jó dolgod lesz a jövőben is, oly jó, mintha saját leányom volnál.

De Dózia ezt a biztosítást nem nagy elragadtatással fogadta. Arcza kételyt fejezett ki, vonásain csalódás látszott, nem felelt s szemét lesütötte.

Hermance-on nagy nyugtalanság látszott s feszülten kérdé:

– Kétkedel szavaimban?

– Nem, – mondá bizonytalanul Dózia, – de látom, hogy terhére vagyok, alkalmatlanságot okozok és ez szomorít.

– Ne hidd azt! – kiáltott föl a grófné. – Nekem hatalmamban áll, hogy gondoskodjam rólad, minden eszközzel bírok arra s mindent megteszek, hogy boldog és elégedett légy.

– Sorsomra kellett volna bízni, – mondá szomorúan a leány. – E perczen már Klára lakásán lennék s jövőm biztosítva volna.

– De hát ki az a Klára? – kiáltott föl Hermance türelmetlenül, majdnem haraggal.

– Egy húsz éves, gazdag és független leány, ki, mint mondtam, nem mint növendék volt az intézetben, de gyámja nem tudta hova elhelyezni, miután kilépett a zárdából s Obrennet kérte meg, hogy néhány hónapig nála maradjon. A szünidőkig terjed otléte s akkor hazamegy birtokára, falura, szabad lesz és él tetszése szerint.

– Nagyon különös ez, a mit barátnődről beszélsz, – mondá rosszkedvűen a grófné, – s hajlandó vagyok hinni, hogy ő nem mondta neked a valót.

– Mi ad arra okot, hogy kétkedjék szavaiban, grófné? – kérdé neheztelve Dózia.

– Mert először is, ha Klára most húsz éves, úgy csak négy év múlva lesz teljes korú, s akkor kapja meg vagyonát. Másodszor, ha igaz úton járt volna, nem kellett volna titkos távozásra serkenteni, hanem nyíltan tehette volna nekem azt az ajánlatot, hogy magához vesz, mit rád nézve előnyösnek tartott s miről gyaníthatta, hogy én nem fogom azt ellenezni.

– Éppen ebben nem voltam sem én, sem ő bizonyos. Sőt éppen az ellenkezőjét hittük annak.

Hermance előtt ez a felelet bírt némi valószínűséggel s élénken folytatta:

– Tehát miután el akartál tűnni, nemde az volt a szándékom, hogy többé ne találkozzunk. Mi okozta ezt az ellenséges indulatot irántam?

A leány nyugtalan mozdulatot tett.

– Grófné félreért engem, ha azt hiszi, hogy szándékom ellenséges indulatból eredt, – mondá hévvel, s arcza lángpiros lett. – Ellenkezőleg! Meg akartam kimélni egy tehertől, mely személyem által reá nehezült.

– De hogy jutott ez eszedbe? Ez a gondolat nem fogamzott meg a te agyadban, bizonynyal ezt is Klára hitette el veled.

– Nem tagadom. Többször kikérdezett körülményeimről, s midőn sem azt nem tudtam neki megmondani, kik voltak szülőim, sem pedig azt, hogy miféle összeköttetésben vagyok pártfogónómmal, arra a gondolatra vezetett, hogy létem a grófné nagylelkűségének köszönöm, mi igaz is, s én nem mondhattam neki ellent s ennek következtében tette azt az ajánlatot, hogy ezentúl ő fog gondoskodni rólam.

– És te ezt azonnal elfogadtad, minden gondolkozás és megfontolás nélkül! Rám nem gondoltál, az én ijedtségemre, nyugtalanságomra, ha nyom nélkül eltűnsz az intézetből? Nos, gyermekem, ez sem jó szívre, sem okosságra nem mutat; s valódi szerencse, hogy a sors meggátolta szökésedet, melynek igen rossz következményei lehettek volna.

Dózia lesütött szemekkel, szó nélkül ült mellette.

– Nem győznek meg szavaim? – kérdé majdnem fájdalmasan a grófné, ki a hallgatást tagadásnak vagy dacznak vette.

– Nem tudom! – rebegte halkán, bizonytalanul a kérdett s idegesen simítá meg homlokát.

– Nos, tehát ma ne beszéljünk róla többé, különben is későre jár az idő.

E szavak alatt Hermance csöngetett s Ernesztine jelent meg a küszöbön.

– Vezesd a kisasszonyt az általam megjelölt szobába, – mondá Esztheyné, s azután a leánykához fordult:

– Menj, gyermekem. Aludj csöndesen és jól, holnap majd folytatjuk a társalgást, mely ma nem vezetett eredményre.

Dózia gyorsan elhagyva helyét, egy kutató pillantással futtatta tekintetét végig a komornán, azután kezet csókolt a grófnénak, s szó nélkül követte Ernesztinét. Midőn annak szobájába értek s az megnyitotta előtte a mellékajtót, mely csinos, tiszta, egyszerű butorzatú helyiségbe vezetett, Dózia átlépte a küszöböt s gyors pillantással tekintett körül a szobában:

– Itt fogok aludni? – kérdé futó, gunyos mosolylyal.

– Ezt jelölte ki a grófné számára.

– Köszönöm, – viszonzá Dózia s büszkén, hidegen intett fejével és becsukta maga után az ajtót.

Ernesztine boszusan állt a becsukott ajtónál, s halkán mormogta:

– Ki ez a leány, s mit szándékozik vele tenni a grófné. Csak nem...?

A következő szavakat elharapta, azután majdnem fönnhangon mondá:

– Eh! Mily badar eszme! Hisz gyermekkorra óta ismerem őt. Mily ostoba gondolatokat idéz föl az emberben a harag és kielégíthetetlen kíváncsiság. Nem törődöm vele.

Lassan vetkőzni kezdett s érezte, hogy fáradt. Öreg volt, meghaladta a hatvan évet, s már kissé nehezebbre esett állása. Volt ugyan segítsége, de a grófné nagyon pontos és fáradságos kiszolgáláshoz volt szokva s ő éppen úgy, mint hosszú évek előtt, teljesítette kötelességét.

Az órára pillantott, s látta, hogy éjfél elmúlt. Rendbe rakta ruháit ágya mellett és kioltva a villámofényt, lefeküdt, s nem sokára egyenletes lélekzetvétele mutatta, hogy alszik, nem sejtve, hogy mi történik a mellékszobában mellette.

Dózia, midőn becsukta ajtaját, az ablakhoz állt, s letekintett az utcára, mely teljesen néptelen volt. Mint mondtuk, nappal is kevés ember fordult meg a palota közelében, s most néma csönd honolt benne, bár nem volt sötét, mert fényes holdvilág sütött, melynek fehér fényénél minden tisztán kivehető volt.

Miután egy ideig így állt, gondolkodva kezébe vette kis utitáskáját és halk léptekkel közeledett a mellékszoba ajtaja felé, hol sejtette, hogy a komorna már lefeküdt, alszik s halkán nyitotta meg azt és hallgatódzott.

Finom hallásához eljutott az öreg nő lélekzetvétele, miből azt következtetve, sőt biztosra véve, hogy alszik, nesztelenül lépett ki a szobából és közeledett a szemben levő ajtóhoz, mely nem volt bezárva s halkán nyílt föl és ő észrevétlenül jutott abba a kis négyszögű előszobába, melyből egyik oldalon a grófné szobái nyíltak, hol a grófnéval az utcáról feljött, a mire tökéletes jártassággal emlékezett. Megindult tehát abban az irányban s remegve tette kezét a kilincsre, félve, hogy az be lesz zárva, miután a komorna szobájának ajtaja nyitva volt.

De a kilincs nesztelenül engedett s ő kilépett ama helyiségbe, melyből az oldallépcső lefelé vezetett és hol a lecsavart villany még némi világosságot terjesztett.

– Jó csillagom, segíts, – suttogta halkán s lehaladt a lépcsőkön, de most zárt ajtó előtt állt, s nem tudta, mitévő legyen. Fogalma sem volt arról, hova vezet az a hosszú folyosó, mely jobbra-balra nyult előtte, de sejtette, hogy egyik oldalon az a főkapunál végződhetik.

Tünődve állt helyén s reszketést érzett tagjaiban, de gyorsan okoskodni kezdett helyzete fölött.

Mit kockáztatok? – gondolta bizonyos daczczal, – ha rajtakapnak a szökésen, a grófné és a komorna tudják, hogy nem vagyok tolvaj s legföljebb dorgálást nyerek és visszavezetnek szobámba.

A ház úrnője hozott ide titokban, nem akarja, hogy tudják a palotában kilétemet és ha tudatják vele, hogy el akartam menni, ő nem fog lármát csinálni! Hogy tolvaj nem vagyok, azt belátják, s ha kívánják, ezt a kis táskát itt hagyom zálogba, s el fognak engedni menni... Azért legjobb, ha a főkapu felé fordulok, hol még ébren lesz valaki s kibocsát az utcára...

És meg akart fordulni, hogy a folyosón végig menjen, de e perczben kulcsot hallott a zárba illeszteni kívülről s gyorsan fölnyílt a kapu és egy férfialak lépett be rajta égő szivarral szájában, melyet beléptekor kiejtett ajkai közül s lehajolt utána és mielőtt a kaput bezárta volna, keresgélni kezdte szivarját. E perczben azonban szélgyorsasággal érzett valakit elsuhanni maga mellett. Gyorsan fölugrott meghajlott helyzetéből és kilépve a kapun, végigtekintett az utcán, melyen a holdvilág fényénél egy futó női alakot látott tovarohanni s pár pillanatig csodálkozva nézett utána. Azután visszament, bezárta kulcsával a kaput, és fölhaladt lakosztályába, ajkán mosolylyal gondolt a látottakra.

A jövevény Eszthey Bertalan gróf volt, ki nem gondolhatott mást, mint hogy a mellette kisuhanó alak valamelyik női cseléd a palotában, ki az éjszakát valamely kétes táncmulatságban, vagy mindenesetre a házon kívül akarja tölteni...

És miután ő nem volt erkölcsbíró, s méltányolta az ily «apró kedvteléseket», nagy lelkiyugalommal tért napirendre fölötte, és nemsokára mélyen aludt a napi fáradalmak után...

III

A következő nap reggelén Hermance grófnő korábban csöngetett komornájának a szokott időnél. Rosszul aludt, vagy jobban mondva, alig aludt valamit; folyton ama kérdéssel tépelődve: hol helyezze el Dóziát, kit legörömestebb tartott volna egy ideig magánál, de hát az leheletlen volt és gondolni sem mert arra...

A csöngetésre Ernesztine azonnal megjelent, még pedig oly különös kifejezéssel arczán, hogy a grófné rápillantva, nyugtalanul kérdé:

– Mi bajod, Ernesztine? Egészen ki vagy kelve magadból.

– Hogyne, grófné! Képzeld, az a fiatal leány eltűnt szobájából és a házból.

– Lehetetlen! – kiáltott föl Hermance s gyorsan felült ágyában.

– És mégis úgy van! Ma korán reggel fölébredve, láttam, hogy ajtaja tárva, melyet tegnap bizonyos daczczal és bosszúsággal ő maga csukott be orrom előtt, egyetlen szót sem szólva hozzám, de arczán láttam, hogy nem tetszik neki a lakás.

– És ma? – kérdé elfojtott lélekzettel s elhalványodva Hermance.

– Mint mondtam, ma reggel tárva volt ajtaja, ágya érintetlen, kis fekete utitáskája sincs a szobában s az vele együtt eltűnt. Úgy látszik, magával vitte.

– Nem tudom, mit gondoljak, Ernesztine s majdnem azt kell hinnem, tekintve ellenszenvedet iránta, hogy segédkezet nyujtottál neki a távozáshoz, – kiáltott föl bosszusan Hermance, mialatt kiugrott ágyából s öltözni kezdett.

A komorna egykedvűen vonta föl sovány vállait s mondá:

– Ezt a bizalmatlanságot nem érdemlem meg, különösen ily jött-ment miatt...

– Hallgass! Te nem tudod, ki az a leány, valamint azt sem képzeld, mily keserűséget okoz nekem távozása!

Ernesztine a legnagyobb bámulattal tekintett rá.

– Ha így beszélt volna velem tegnap, grófné, egészen másként gondolkoztam volna a kisasszonyról, – mondá némi gúnnyal, mialatt segített úrnőjének az öltözködésben, kin nagy levertséget látott, sőt azt is észrevette, hogy annak szemében könnyek csillognak, mi végleg kihozta sodrából.

– Te nagyon merész kezdesz lenni, Ernesztine! – mondá haraggal Hermance. – Azelőtt szó és megjegyzés nélkül teljesítetted rendeleteimet, most titkaimba akarsz avatkozni... Bármily régen vagy mellettem, ezt nem tűröm.

– Isten mentsen, grófné. Ezt a szemrehányást nem érdemlem meg, de azt a leánykát valami titokszerűség veszi körül, minek következményeitől félek, s ez nyugtalanná tesz.

– Siess öltözékemmel, a gróf már várni fog a reggelinél, s tudod, hogy ő türelmetlen. Most nincs időm a megfoghatatlan esetről tovább beszélni, de annyit mondhatok, hogy különös színben tűnik föl az a ház, hol ilyen történhetik, és te magad, kinek közvetlen szomszédságából valaki éjnek idején távozhatik.

A komorna annyira meg volt lepetve e szigorú nyilatkozaton, hogy nem tudott felelni, s minden további szó nélkül öltöztette föl úrnőjét, ki azután sietve ment egyik szobába, mely a nagy ebédlő melletti, kis reggeliző terem volt. Itt szokták a házasok együtt elkölteni reggelijüket, s hol Eszthey gróf már várakozott nejére, ki szokott elegáns pongyolájában jelent meg, mert nem annyira ő, mint férje sokat adott a divatos öltözékre!

Bertalan gróf jó kedvvel ült az asztalhoz, de feltűnt neki neje halványsága.

– Valami bajod van? – kérdé tőle aggodalommal, – vagy még mindig nem szünt meg főfájásod.

– Semmi, rosszul aludtam, kellemetlen álmaim voltak.

– Pedig én is kellemetlent akarok mondani, – folytatta mosolyogva

Eszthey. – Jobban meg kellene válogatnod a házban lakó személyzetet!

Éjjel ki – és bejárnak a palotából. Tegnap éjfélkor távozott innét valaki, midőn hazajöttem.

– Éjfélkor? – kérdé visszafojtott lélekzettel Hermance, s keze, mely a teás csészét tartá, reszketett.

– Vagy valamivel később, midőn hazajöttem, s a kis kapu zárját kulcsommal kinyitottam, egy női alak surrant ki mellettem, és futott az utca hosszában tova.

– Miért nem tartóztattad föl? – kiáltá oly szenvedélyes izgatottsággal a grófné, hogy férje csodálkozva tekintett rá.

– Mert csak akkor vettem észre, midőn kint volt az utcán.

– Az lehetetlen!

– De úgy van. Beléptemkor kiesett számból a szivar, s azt lehajolva keresgéltem, ezalatt a kapu egy pillanatig tárva maradt, s ő ezt a percet fölhasználva, kisiklott az utcára.

– Így nem is láttad őt?

– Nem, de fürge, könnyed mozdulatairól ítélve fiatal lehetett, mert mint a nyul, röpült végig az utcán.

– Utána néztél?

– Hogyne, sőt utána is mentem volna, ha a sötétben el nem tűnik szemem elől.

Hermance gondolkodva nézett maga elé.

– Van fogalmad róla, ki lehetett? – kérdé a gróf.

– Sejtelmem sincs, de tudakozódni fogok utána.

Oly különös, szórakozott hangon ejté ki Hermance e szavakat, hogy férje mindjobban meg volt lepetve, de azt hívén, hogy annak kellemetlen arról beszélni, elejté a tárgyat s kérdé:

– Mikor jön vissza Anika?

– Utolsó levelében azt írta, hogy pár nap múlva.

– Úgy látszik, jól mulat, s talán mégis teljesül óhajításunk a házasságra nézve.

– Nagyon összeillő pár lenne!

– Mintha egymásnak teremtették volna őket, s ezenkívül Jakab egyike a leggazdagabb embereknek és születésére nézve sem hagy kivánni valót!

– Mindez úgy van, de az, a mi fő, az egyéniségében és jellemében rejlik. Sokszor aggódtam a miatt, hogy Veronika ebben a szomorú társadalomban nem talál olyan férjet, ki méltó volna hozzá, mert ő egészen más, mint a mai leányok.

– Ebben igazad van, ő különös teremtés. A fővárosi élvezetek egészen érintetlenül hagyták jellemét, s olyan, mintha soha ki sem mozdult volna hegyeink közül, – mondá gondolkodva, de nagy melegséggel hangjában Bertalan gróf, – s félek, ha ez a házasság nem jönne létre, nem fog találni olyat, ki megértené őt s boldog lenne vele.

– Azt én is hiszem, pedig ő nem olyan leány, ki boldogtalanságában kárpótlást keresne. A szépségét csodálók terhére vannak, a társadalmi sikerek, luxus, stb. érintetlenül hagyják, s majdnem azt mondhatnám, hogy mindenütt egyedül, elhagyatva érzi magát, még közöttünk is, kik mindent megteszünk, miről tudjuk, hogy örömet szerez neki és éppen azért gyakran reszketek miatta. A hozzá hasonló természetek ritkán vagy soha sem érik el azt, mit az élettől várnak, de mind a mellett szeretném, ha Béla kissé hasonlítana hozzá.

– Az egészen más! – kiáltott föl kissé zavartan Eszthey. – A férfit más mértékkel kell mérni, mint a nőt, s Béla, bár kissé könnyelmű, de ki nem volt az közülünk húsz éves korában, s ő kifogástalan, derék, jó fiú.

– Az atyák sokat elnéznek fiaiknak, s talán ebben rejlik a későbbi baj és szomorúság, mit azok szüleiknek okoznak.

– Lassan kiforrrják magukat s később megcsendesednek.

– Nem mindegyik! s félek, hogy fiunk nem azok közül való!

– Fölösleges és időelőtti félelem!

– Mondd csak, Bertalan, óhajtánál te Veronikának olyan férjet, mint

Béla?

Eszthey kissé megzavarodott erre a kérdésre.

– Nem! De a többi leányok nem is olyanok, mint ő, s meg vagyok győződve, hogy Béla boldoggá fogja tenni feleségét, ha egyszer megnősül.

– A boldogság nagyon relatív fölfogás, s félek, hogy e tekintetben nem értünk egyet...

– Én pedig bizonyos vagyok benne, hogy Béla fölött nem kell aggódnunk; ő sokban hasonlít hozzám, s azt hiszem, nem lehet kifogásod ellenem, mint férj ellen, – mondá nevetve a gróf és az asztalon át melegen nyujtá kezét nejének, mit az megszorított, de ajkait, talán akarata ellenére, egy áruló sóhaj hagyta el, minek hallatára Eszthey kissé meglepetve vizsgálta arczát.

– Mit jelent ez a sóhaj? – kérdé enyelegve, de szemöldökei összerándultak.

– Semmi különöst... De bevégeztük a reggelit, s én megyek és tudakozódní fogok az éjjeli szökevény felől.

– Ne büntesd nagyon szigoruan, azonban ne nézd el az ilyen éjjeli kirándulásokat, ha nyomára jössz kilétének, – mondá nevetve Bertalan gróf, s mindketten elhagyták az ebédlőt.

Hermance, bármily nagy erőfeszítéssel igyekezett a reggelinél nyugodtnak látszani, úgy érezte, hogy tükön ül az egész idő alatt. Ajka beszélt, gépiesen mondta el félelmét fiára nézve, reményét leánya házasságát illetőleg, de gondolatai másfelé kalandoztak, s midőn bemehetett szobáiba, sietve kereste föl Ernesztinet, ki összekulcsolt kezekkel látta őt belépni, s arczán leírhatatlan nyugtalanság és aggodalom volt kifejezve.

– Semmi nyom! – kiáltott föl a komorna. – Már az egész házat kikérdeztem, persze óvatosan, hogy ki hol volt az este, s nem távozott-e valaki a házból? Portást, inasokat, a konyhaszemélyzetet, de senki sem tud semmit, s ha babonás volnék...

– Nem babonáról van itt szó, Ernesztine! hanem meggondolatlanságról! – kiáltott föl haragban kitörve a grófné. – Hogy és miként tűnt el ama fiatal leány, azt én már tudom; kisurrant a kiskapun, midőn a gróf hazajött, s nyitva hagyta maga után pár pillanatig az ajtót, de hogy jutott odáig, sötétben, tájékozatlanul, innét, ebből a szobából rajtad keresztül? ... Azt kívánnám megfejtetni, mi majdnem hihetetlen.

Az öreg komorna szájtátva hallgatta e gyorsan, idegesen kiejtett szavakat.

– A gróf eresztette ki? De hát ő mit gondol róla? – kérdé bámulva.

– Nem eresztette ki, de midőn kinyílt a kapu, ő kiosont mellette, s futott az utczán végig. A gróf utána nézett, de már messze volt, s azt hitte, valamelyik cselédleány szaladt ki a palotából.

– Ez valószínű lehetett volna! De hát miért ment el, s hova lett?

– Azt az Isten tudja, s én csak annak szeretnék nyomára jönni, hogy ment ki innét?

– Valószínűleg mélyen elaludtam és nem vettem észre távozását, – mondá bűnbánóan Ernesztine. – Azonban mondhatom, nagy bátorság kellett ahhoz, hogy így távozzék egy ismeretlen házból, hol soha meg nem fordult, nem ismerte a helyiségeket, és neki mert menni rossz szándékának és a mi a legkülönösebb, hogy az sikerült is neki.

– Most keresnem kell, de hol és merre? Erre a kérdésre nem tudok magamnak felelni, holott okvetlen föl kell találnom.

– Érdemes ő arra, grófné, hogy fáraszsza magát érte? – kérdé Ernesztine haraggal.

– Ez a tett nem volt szép tőle, de nem is érte, hanem magam miatt kell őt fölhalálnom, még pedig mielőbb, mert nincs egy nyugodt perczem, míg nyomában nem vagyok.

E szavak után Hermance komornájától követve, lakosztályába sietett, gyorsan átöltözködött, bérkocsit hozatott, mert nem akart oda, a hová készült, saját fogatán menni s elhajtatott Obrennéhez, mert egyedül tőle tudhatott meg valamit.

A rendőrséghez nem fordulhatott, s természetesen azt lehetett következtetni, hogy Dózia oda mehetett csak, hova már az intézetből titkon menni akart, s hol bizonynyal várták őt, miután odamenetele meg volt előre beszélve.

Ez volt reménye, s ezért kereste föl újra Obrenné, ki csodálkozva látta őt belépni, ki előtte való nap, ha talán nem is haraggal, de mindenesetre nehezteléssel távozott tőle.

Azonban mindjárt az első pillanatban látta Hermance arcán, hogy az valami rendkívüli ügyben jött hozzá. A grófné rendesen vidám, mosolygó arcza nagyon komoly volt, viruló bőrét halványság borította, szemei alatt fekete karikák húzódtak, nagy nyugtalanságának jelei, s ajka szorosán lezárva, alig bírta az őt fogadó nő üdvözlését viszonzni.

Egész megjelenésén bú, gond és fájdalom volt kifejezve.

– Mi baja, grófné? – kérde megdöbbenve Obrenné, midőn vendége helyet foglal s ő állva maradt előtte.

– Dóziát keresem, ki tegnap eltűnt házamból, hova őt innét magammal vittem.

– Dó-zi-a eltűnt? – kiáltott föl bámulva és megrettenve Obrenné, ki nem tudta hamarjában, mit gondoljon e kijelentésről.

– Nyom nélkül! Gondolhatja lelkiállapotomat, s azért jöttem, hogy egy Klára nevű hölgyről tudakozódjam, ki barátnője neki, s kihez innét menni szándékozott. Ennyit kivettem belőle, többet nem tudok róla.

– Klára? Ez lehetetlen! Lamberth Klára itt van házamban, nem mint növendék, mert már húsz éves, de gyámja kért, hogy pár hónapig itt maradhasson, mialatt társalkodónőt szerez neki, s birtokára küldi, mert gazdag árva leány, nincs senkije... De az nem nyujthatott Dóziának segédkezet a távozásra. Nem, azt nem hiszem.

– És még is úgy kell lenni. Dózia ugyanezeket beszélte róla, de vezetéknevét nem mondta meg. Tehát itt van az a Klára, s ma nem távozott hazulról?

– Tudtommal nem. De ő jöhet-mehet a nélkül, hogy engedelmet kérjen, sőt egy idős hölgy naponkint eljön érte, hogy sétálni, olykor színházba kísérje. Ma azonban, azt hiszem, még nem távozott az intézetből.

– Nézze meg, kérem, s ha itt van, hívja ide.

– Mit akar vele, grófné?

– Kikérdezem Dózia felől.

– Félek, hogy nem teljesíthetem kívánságát, mert nem tehetem ki őt gyanunak... Sértve érezhetné magát.

– Nem fogom őt gyanuval sérteni. Igérem, hogy általános kérdéseket intézek hozzá, azt, hogy nem sejti-e, mint Dóziának jó barátnője, hova tűnhetett az el éjnek idején?

– És ha ő csakugyan tudna arról, reméli, grófnő, hogy őszintén fog felelni?

– Nem szavaiból, de viseletéből fogom megtudni, hogy tud-e Dóziáról.

És talán ha látja rémületemet, őszinte lesz irántam.

– Alig hiszem. Ezek a mai leányok nagyon erős és határozott egyéniséggel bírnak, különösen az ilyen árvák, kik korán megszokják az önállóságot, – mondá Obrenné, habozva ejtvén ki szavait s Hermancenak föltűnt, hogy arcza és hangja nagyon tétovázó és egész lényén nagy izgatottság látszott.

– Ismeri annak a leánynak körülményeit? – kérde a grófné.

– Azt nem állíthatom, – viszonzá gyorsan, majdnem ijedten a kérdett s leült vendégével szemben. – Mindössze annyit tudok róla, hogy Lamberth Klárának hívják, hogy gazdag, független, árva s gyámja Holcsi ügyvéd volt eddig, de őt mielőbb nagykorúsítani akarja.

– Így már értem, a mit Dózia beszélt, – kiáltott föl Hermance megörülve, hogy egy csekély fölvilágosítást kapott Dózia barátnőjének körülményeiről.

– Dózia beszélt Kláráról?

– Megigérttem neki, hogy nem tudatom önnel, miként ő csalta el innét Dóziát, ki hozzá akart menni, midőn elhagyja az intézetet... Most azonban fölment adott szavam alól az, a mi történt s elárulom Dózia szövetségesét.

– Nem hiszem! – kiáltott föl Obrenné láthatólag elhalványodva. – Dózia nem mondott igazat.

– Én pedig meg vagyok győződve, hogy ő a valót beszélte, s Klárát kell kikérdeznünk a szökevény holléte felől.

– Ha titokban akarták tenni, Klára nem fog vallani és végre is ő nem tartozik nekem vallomással, – mondá mind nagyobb zavarral és nyugtalansággal az intézet főnöknője.

– Ellenkezőleg! Vagy azt akarja, hogy a rendőrséghez forduljak? Azt is megteszem, ha nem tudok másként Dózia nyomára jönni, – mondá a grófné jól szemügyre véve Obrenné, kinek viselkedése mind gyanusabb, vagy legalább is különös volt előtte.

– Azt ne tegye és nem teheti, grófné, – mondá megdöbbenve Obrenné, – mert annak beláthatatlan s ki nem számítható következményei lehetnének. Gondolja meg saját helyzetét és vegye fontolóra, hogy nekem mennyire árthatna, ha nyilvánossá lenne ez a dolog.

– De hát mit tanácsol ön nekem?

– Tanácsot adni nem tudok, de hogy lássa, miként kezére járok, behivom

Klárát, mit nem kell mondanom, hogy nem szívesen teszek.

– Abban nem kétkedem, azonban nem állhatok el kivánságomtól, hogy vele beszéljek, mert Dóziát nekem így vagy úgy, de föl kell találnom.

Obrenné a határozottan kiejtett szavakra gyorsan elhagyta helyét, s kisietett a szobából, de tartásán nagy nyugtalanság és levertség látszott, mit a grófné nem tudott megmagyarázni magának.

Alig volt azonban pár perczig távol, visszajött, mondván, hogy a kit keresett, már nincs otthon, kevés idő előtt hagyta el a lakást.

– Úgy megvárom őt, – jelenté ki Esztheyné.

– Az soká fog tartani, mert olykor ebédre is kimarad, azonban talán holnap ilyenkor fáradhatna ide méltóságod.

– Holnapig már huszonnégy órát veszünk s nekem a bizonytalanság türethetetlen. De mindenekelőtt beszéljen nekem erről a Kláráról valamit. Ki ő, kik voltak szülői, s hogy került önhöz?

– Elmondom, a mit tudok róla, – viszonzá Obrenné s visszaült kis idő előtt elhagyott helyére.

Hermance feszült érdekléssel várta szavait.

– Egy napon – kezdé Obrenné – öreges úr lépett be hozzám, megnevezte magát, hogy ő Holcsi Kálmán fővárosi ügyvéd s egy kérelemmel jött, tudniillik, hogy fogadnám be rövid időre unokahugát és árva gyámleányát, ki huszadik évében van, most jött ki a kolostorból, hol növekedett s zárdaszűz akart lenni, de ő lebeszélte, és ennek következtében kilépett onnét. Ő nőtelen ember s nem tarthatja magánál Lamberth Klárát, kit mielőbb nagykorúsítani fog, átadja neki vagyont, mely igen tekintélyes, de míg az megtörténik, nem tudja őt kellőképp elhelyezni s azért hallván intézetemről, idejött, hogy arra kérjen, miként addig szárnyaim alatt lehessen, míg nagykorúsítása megtörténik és önálló lesz.

– Ez ellen nekem nem volt és nem lehetett kifogásom, sőt nyereségnek tekintém, mert az öreg úr sejtette velem azt a gazdag jutalmat, melyet Klára tartásáért kapni fogok. Így jött intézetembe Lamberth Klára, ki igen művelt, nagyon eszes, szellemdús leány. Viselete kifogástalan, s azért alig bírom elhinni, hogy ő részese volna Dózia szökésének.

– Így beszélte nekem Dózia s nem kétkedem, hogy igazat mondott, – viszonzá Eszthey grófné.

– Mert nem tudott volna ily regét kitalálni, ha annak nem volna alapja, de sőt nem is indult volna oly útra tájékozatlanul, hol nem talál előbb biztosítékot.

– Nem akarok grófnénak ellenmondani, mert nem vagyok biztos Dózia szavainak ellenkezőjéről, azonban...

– Kérem, ne bocsátkozzunk czáfolatokba, – vágott a szavába majdnem indulatosan Hermance. – Most az a kérdés, hol van Dózia, s ezt kell Klárától megtudnunk, még pedig mint mondtam, mielőbb, mert a bizonytalanság kiállhatatlan nekem.

– Mihelyt hazajön Klára, beszélek vele s kikérdezem.

– Vagy talán legczélszerűbb és rövidebb lenne, ha én innét az ügyvédhez mennék... Hogy is hívják őt?

– Holcsi Kálmán, de nem hiszem, hogy ő fölvilágosítást adhatna a kérdéses ügyben.

– Én pedig meg vagyok arról győződve, hogy nemcsak tudja Dózia hollétét, de talán nála, lakásán van elrejtve... Hogy miféle célból, azt természetesen lehetetlen kitalálnom, azonban valamely oknak kell arra lenni, hogy elcsalták innét a tapasztalatlan leányt.

– Mi okból tették volna? ha ugyan az öreg ügyvédet is belevonjuk a kérdéses ügybe, mert szerintem legvalószínűbb, hogy ő mit sem tud arról, s ha csakugyan Klára tudtával történt Dózia távozása, meglehet, hogy nem egyéb, mint a két leány regényes terve...

Hermance elhagyta helyét.

– Fölkeresem Holcsi ügyvédet, – mondá elhatározva magát. – Legyen szives tudatni velem lakását.

– Legnagyobb sajnálatomra azt sem tehetem.

Esztheyné nagy csodálkozással tekintett rá.

– Tudja-e, Obrenné asszony, hogy kérésem megtagadása nagyon különös gondolatokat kelt bennem, – mondá haraggal.

– Remélem, nem hátrányomra történik az, grófné, – viszonzá nyugtalanul Obrenné.

– Sőt! Azt kell hinnem... De nem folytatom ezt a kérdést. Azonban szabad tudnom, miért tagadja meg tőlem az ügyvéd lakásának hollétét, melyet minden czimtárban megtalálhatok? – kérdé Hermance figyelmesen vizsgálva a főnöknő arcát.

– Egyszerűen azért, mert nem akarok ebben a dologban szerepelni! Sőt egyáltalában nem óhajtom, hogy Holcsi úr, ki mindig igen bőkezű volt hozzám, arra a gondolatra jöjjön, miként én segédkezet nyújtottam a kellemetlen ügy kutatásához, melyről nagyon valószínű, hogy ő mit sem tud, az egész csak Dózia agyának szüleménye s egy öreg úrnak fölösleges nyugtalanságot és kellemetlenséget okozna.

– A mit kegyed most mond, az látom arcán, hogy maga sem hiszi! – kiáltott föl indulatosan a grófné, – és csodálkozom, hogy azt velem el akarja hitetni.

– Engem is gyanúsít méltóságod?

– Nem gyanúsítom, de viseletéből határozottan látom, miként sehogy sem kívánja Dózia hollétének kutatását. Azért távozom. Isten önnel, – mondá nagy fölindulással Hermance, s rá sem nézve többé Obrennéra, kisietett a szobából és a lakásból, hol a főnöknőt nagy izgatottságban hagyta, ki pár perczig mély gondolatokba merülve állt helyén, azután vállát fölvonva, kétértelmű mosolylyal fordult belső szobái felé...

IV

Hermance grófnő nagy lelki fölindulásban érkezett haza, s már az egész uton azon tünődött, hogy kutassa ki Holcsi ügyvéd lakását, melyről csak annyit tudott, hogy annak a czimtárban kellett lenni, de hol szerezzen egy czimtárt? Ez a kérdés foglalkoztatá.

Ledobva kalapját és felöltőjét, férje szobáiba ment, hogy annak könyvei között talál egy olyan könyvre, melyre neki szüksége volt.

Eszthey gróf kissé rendetlen természettel birva, minden dolga és tárgya meglehetősen zűrzavarban szokott lenni, mert ő amaz emberek közé tartozott, kik az életről azt tartják, hogy az azért adatott, miként annak minden perczét a lehető legnagyobb mértékben kihasználjuk.

E gondatlanságot lakása is kifejezte, mert íróasztalán rendesen nagy halmaz levél feküdt hetek óta fölbontatlanul, s csak akkor nézte át azoknak tartalmát, ha már nagyon sok összegyűlt vagy éppen más tennivaló hijában kedve kerekedett hozzá.

Ezt a szokását ismerve Hermance grófnő, nem volt meglepetve, midőn a szobába lépve, az íróasztalon nemcsak egész rakását találta az el nem olvasott leveleknek, s más egyéb irományoknak, hanem szerteszt hányva nyitott levelek is heverték, melyeknek tartalmát valószínűleg a cselédség is rendesen átolvasta.

Körültekintett s az asztalon fekvő könyvek között a czimtárt kereste, de nem találta, s egyik nyitott levélre estek szemei, melynek tartalma csak néhány sorból állt, de előtte érdekesnek látszott, midőn az első betűket elolvasta.

Méltóságos Gróf Úr!

Ha méltóságod egy igen fontos tárgyban fölvilágosítást akar nyerni, forduljon Holcsi Kálmán dr. ügyvédhez, kit naponként tíz és tizenkét óra között irodájában talál. Vadász-utca 12. szám, 1. emelet.

Meg kell még jegyeznem, hogy egy olyan ügyről van szó, melyben gróf úr már évek óta fáradozik...

Hermance szédülni érzé fejét e csodálatos véletlenre, mely oly váratlanul tudatta vele azt, a mit keresett, s a falon függő órára pillantott, hogy megtudja: lehetséges volna-e neki az ügyvédet még a délelőtti folyamán fölkeresni.

Dél volt s így hasztalan menne hozzá. Gondolkodva állt helyén s a legnyugtalanítóbb eszmék kergették agyában egymást.

Mit akarhatott férjével tudatni Holcsi ügyvéd? Miféle ügyben fáradozott az évek óta, miről neki, nevének, sohasem tett említést? Valami titokszerűség lengett át az irányon, mintha félne annak írója többet elárulni soraiban, mint éppen szükséges, azonkívül név vagy aláírás nélkül volt a tudósítás, mi nagy nyugtalanságot okozott neki.

Megfordult és szobáiba ment, hol helyet foglalva, tovább tünődött, de megjegyezvén magának az ügyvéd lakását, elhatározta, hogy a következő nap fölkeresi őt, bár megkoczkáztatta azt, hogy ott férjével találkozik...

Midőn egy óra mulva férjével a második reggelinél együtt ült, azt nagyon szórakozottnak találta.

– Hol töltötted a délelőttöt? – kérdé odavetve tőle.

Eszthey a tudakozódásra kissé meg volt lepetve, mert nem szerette, ha ily egyenes kérdést intéztek hozzá utjai felől, mit neje nem is igen szokott tenni, s egy fürkésző pillantást vetve rá, mondá:

– Ügyes-bajos dolgaim voltak, mik egész délelőttömet igénybe vették.

– Máskor azokat titkárod végzi.

– Személyes ügy volt, mit nem szeretek rábizni.

Tehát Holcsi ügyvédnél járt, – gondolta a grófné, a «személyes ügyből» következtetve ezt a föltevést. De nem mert tovább kérdezősködni s a reggeli meglehetősen egyhanguságban folyt le, mi ritkán szokott történni, mert a házasság többnyire csak étkezésnél látták egymást, mindketten beszélések voltak s ilyenkor mindig találtak egymásnak mondani valót.

Reggeli után, mint rendesen, a gróf dohányzójába mentek, hol nemsokára vendéget jelentett a komornyik: Oroszlay Jakab grófot.

E név hallatára a házaspáron élénk meglepetés látszott, jelentőségteljes tekintetet váltottak együtt, mialatt Hermance mondá:

– Szivesen látjuk a grófot.

A föltárult ajtón fiatal ember lépett be, magas, karcsú, előkelő alak, egyenes tartással, emelt fejjel, de mind a mellett nem lehetett rajta büszkeséget fölfedezni, sőt arcának kifejezése szelid, melankólikus volt, ajkán kedves mosoly ült s két sor hófehér fogat láttatott.

Megjelenése feltűnő és rendkívül rokonszenves volt.

– Üzenetet hozok Veronika grófnőtől, – kezdé komoly, mély zengzetű hangján, mialatt üdvözlé a háziakat, s mindkettőjükkel kezét fogva, leült Hermance közelében. – Ő maga a napokban érkezik.

– Leveleiből látjuk, hogy pompásan mulat, – viszonzá a grófné, – de hogy történt, hogy ön abban hagyta a vadászatot?

– Sürgős dolgaim voltak s nehéz szívvel bár, de jönnöm kellett a fővárosba.

– Már nem is mégy vissza? – kérdé Eszthey.

– Ezuttal nem.

– Hosszabb dolgod van Budapesten?

– Néhány hónapra Angolországba megyek s előbb ügyeimet kell itt elvégeznem.

Úgy a férj, mint a nő arcán megdöbbenés látszott e kijelentésre.

– És mit csináltak mindent Csetneken, hol az idén, mint Veronika írja, szokatlan nagy társaság gyűlt össze? – kérdé gyorsan Hermance, hogy megdöbbenését titkolja.

– Nagyon vigan voltak. Minden este táncz, zene, ének stb., most színházi előadásra készülnek, mit, fájdalom, én már nem láthatok.

– Nem halaszthatta el útját?

– Lehetetlen volt, – mondá kissé habozva Oroszlay, mi beszéde közben gyakran észrevehető volt hangján, s mi igen érdekessé tette beszédét, mert a hallgató előtt úgy tünt föl, mintha gondolatai távol volnának, s valamely álmodozást akarna leküzdeni, mit szemének ábrádozó kifejezése is minduntalan elárult.

– És meddig maradsz Budapesten?

– A meddig ügyeim tartóztatnak, de remélem, a hét végén szabadulhatok.

– A farsangra azonban visszajön?

– Nem tudom, nincs meghatározva távollétem ideje, azonban a farsang, mint talán tudja grófné, rám nézve nem bir vonzóerővel.

– Igaz, te inkább kerülöd, mint keresed a társaságot, – mondá mosolyogva Eszthey.

– Sem az egyiket, sem a másikat nem mondhatnám. Szeretek egyedül lenni, de nem kerülöm az embereket.

– És mivel tölti idejét, ha egyedül van? – kérdé Hermance érdeklél.

– Magam sem tudnám megmondani, – viszonzá gondolkodva a kértett s ajkán szelid mosoly villant keresztül. – Azt hiszem, tünődöm valami fölött, a mit nem lehetne szavakba önteni, vagy olvasok és a fölött gondolkodom, vagy azt sem... Igazán, grófné, e kérdésre nem tudnék felelni.

– Ha tudnám, hogy szerelmes, érteném szavait.

– Az nem vagyok, sőt félek, hogy nem is leszek soha! Szeretem az emberiséget, a természetet, mindent, a mi szép, magasztos, csodálatraméltó, de egyetlen tárgy vagy személy sem lelkesített annyira, hogy mélyebb érzelmekre gerjedtem volna.

Kissé elmerülve, gyanutlanul ejté ki mély, kellemes hangján Oroszlay e szavakat, nem véve észre, sőt nem is sejtve, hogy mily leverő hatást tettek azok a grófnéra, ki férjére pillantva, annak is kellemetlen, vagy inkább csalódott kifejezést látott arcán.

De bizonyos okokból jobbnak látták ezt a tárgyat nem folytatni s

Hermance minden átmenet nélkül mondá:

– Nem akarna ma este nálunk ebédelni, ha már nem ígérkezett el valahová?

– Örömmel, grófné, ha nem lesz nagy társaság, mert...

– Nem szereti a zajt és sok beszédet, – egészíté ki a félben hagyott szavakat a grófné. – Azt tudjuk s hiába is tagadná, de mondja meg, mi okozza ezt az antipatiát önnél, ki mindenkitől csak előzékenységet tapasztalhatott?

– Kétségkívül! Nem mondanék valót, ha tagadnám, a mit a grófné állít s én nagyon jónak is tartom az emberiséget, és magamban kereshetném a hibát, ha csakugyan nem kedvelném a társaságot. De nem úgy van, mert inkább félelemnek lehetne tartózkodásomat mondani, vagy velem született ferdeségnek... Azonban ne beszéljünk rólam, mert az unalmas tárgy. Inkább Béláról szeretnék valamit hallani, itthon van-e, s miért nem jött Csetnekre?

– Itthon van, de ritkán látjuk őt, – viszonzá önkéntelen sóhajjal Esztheyné. – Bár hasonló volna ő önhöz, Jakab s kevesebbet futkosna élvezetek után.

Bertalan gróf erőltetve nevetett.

– Ilyenek a nők, – mondá, enyelegve pillantván nejeére. – Sem ez, sem az nem elégíti ki őket. – Azután a vendégéhez fordult:

– Béla ma este az ebédnél jelen lesz; hogy miért nem ment Csetnekre a vadászatokra, nem tudom, elég helytelenül tette...

– Jól mulatott volna.

– És a mit élvezhetünk, azt igyekezzünk megragadni, de az ifjuság nem is sejti, mily gyorsan eltűnnek azok az évek, mik szórakozásra adattak.

– A szórakozás azonban egyéni, – mondá Jakab gróf. – Mindenki másban találja föl életörömét, s a legtöbben hamis irányban kergetik az élvezeteket, de Béla talán nem tartozik azok közé.

– Ő úgy él, mint a legtöbb ifjú ember s én nem tehetek neki szemrehányást, mert visszagondolok saját ifjuságomra!

Mindhárman nevettek ez őszinte, tréfásan kiejtett vallomásra s

Oroszlay elhagyta helyét.

– Tehát a viszontlátásra ma este nyolcz órakor, – mondá Hermance, de midőn az ifjú elhagyta a szobát, majdnem leverten fordult férjéhez:

– Úgy látszik csalódtunk Jakab érzelmeiben Veronika iránt, – mondá szomorúan, – s félek, hogy leányunk maga is csalódik.

– Nem lehet arra adni, mit az emberek beszélnek, – viszonzá a gróf. – Ez az ifjú egészen különös természet s talán még nincs tisztában érzelmeivel és azért távozik, hogy próbára tegye vonzalmát. Hogy Veronika érdeklí őt, annyi bizonyos. Nekem ilyenekre nézve jó szemem van.

– Azzal nem lehetünk tisztában mai nyilatkozata után, sőt az is meglehet, hogy célzatosan ejté ki szavait, mik a szerelemre vonatkoztak.

– Nos, majd meglátjuk... – viszonzá az órára pillantva Eszthey, ki nem tudott hosszasan egy tárgynál maradni. – Veronika még oly fiatal, hogy évekig várhat erre az újkori Hamletre, ki tűnődik, okoskodik, álmodozik, de talán nem fogja azt mondani Veronikának: menj kolostorba Ofélia!

Mindketten elnevettek magukat ezekre a tréfás pátoszszal kiejtett szavakra, s a gróf megölelve és megcsókolva nejét, elhagyta a szobát, míg Hermance lakosztályát kereste föl s ismét az eltűnt leánykára gondolt, kinek holléte és sorsa folytonos rettegésben tartá.

A nap folytán már nem tehetett semmit a keresésre nézve, holott minden órát veszteségnek tartott, mely tétlenségben mult el és önkéntelen vissza-visszagondolt Obrenné különös viseletére, mi nem tudta, mi okból, de gyanusnak tetszett neki. Hogy azonban miféle következtetéseket vonjon le abból, azt nem tudta megállapítani.

Csak volna egy megbízható férfi ismerősöm, – gondolta sóhajtvá, kire rábizhatnám titkomat s biztos volnék hallgatásában... Én mint nő oly keveset tehetek, sőt gyanuba keverhetem magamat, mint a hogy gyanakodott rám Ernesztine, ki pedig távolról sem ismeri a világ rosszaságát, s ki egész életemben mellettem volt, és ismeri életemnek minden percét...

Azután azt a kérdést vetette föl, ha az ügyvédnél teendő látogatása nem vezetne eredményre, mitévő lesz akkor? És erre nem tudott magának felelni. A rendőrséghez nem fordulhatott, mert tiltotta ezt neve, állása, kiléte és az ügy, mi felette kényes volt, s nem adhatta azt a világ nyelvére.

És mégis föl kell találnia azt a szerencsétlen, könnyelmű, tapasztalatlan gyermeket, kinek most már kezdte hinni, hogy rossz hajlamai vannak, mint Obrenné mondta, de azután az is eszébe jutott, hogy mily szomorúan kérdezte tőle: nem maradhatna-e a palotában, s neki nemmel kellett kérdésére felelni.

Talán ha itt maradhatott volna, nem határozza magát arra a lépésre, hogy éjnek idején elhagyja egyetlen menedékhelyét. Talán a keserv, vagy a büszkeség és csalódás követtette el vele azt a meggondolatlanságot, hogy az utczára menjen s cél és irány nélkül fusson ki a világba.

Ez elmélkedés alatt összeszorulni érezte szívét. Lelkiismereti furdalást érzett és könnyek szöktek szemébe, mert tehetetlennek érezte magát és még sem riadt vissza bármily eszköztől, hogy Dóziát fölhalálja. Maga sem tudta hogyan és miért, egyszerre Oroszlayra gondolt.

Hátha neki tenne őszinte vallomást?

És gyorsan előtte állt képzeletben az ifjú nemes, szimpatikus, bizalmat gerjesztő alakja, kiben lehetetlen volt csalódnia. Buskomoly tekintete arról a belső küzdelemről látszott beszélni, melylyel önmaga ellen harcol. Isten tudja, mit akarva legyőzni. Majdnem tökéletesnek lehetett őt hinni, ki semmi földi gyarlóságnak sincs alávetve, s ifjusága daczára magasan állt többi korabeli társai között.

Miért hitte ezt róla Hermance, s miért vélekedett így felőle majdnem mindenki, azt talán senki sem tudta volna megmondani, mert ő nem tárta ki belsejét, sőt kedves, nyíltan látszó modora mellett csodálatos zárkózott volt, s őrizkedett belsejébe pillantani hagyni.

– Rendkívüli ember! – sóhajtá Hermance, – vajha sikerülne Veronikának szerelmét megnyerni, de most kevesebb reménye volt neki ahhoz, mint csak pár nap előtt is.

Egy ideig még tündött a teendők fölött, azután gyorsan elhatározta magát, hogy Jakabnak elmondja aggodalmait. Határtalanul bizott benne, s fölkéri őt, hogy segítsen neki Dóziát keresni, még pedig mindjárt ma az ebéd után, ha pár perczig maguk maradnak. Holnapra egy bizonyos órában látogatását kéri, hol háborítatlanul beszélhetnek. Hogy mit és mennyit fog neki mondani Dózia történetéből, azt még nem határozta el. A mennyi szükséges lesz! Többet nem... De ez a gondolat egészen fölvidítá, s egyedüli segélyeszköznek tekinté tehetetlen vergődésében. És ezzel az elhatározással készült az ebédhez, mind a mellett nem téve le arról a szándékáról, hogy Holcsi ügyvédet másnap személyesen fölkeresi...

E két határozat után kedélye valamennyire lecsillapult, s megkönnyebbülve ült íróasztalához, hogy leányának írjon és megtudakolja tőle: nem volt-e valamely előzménye és oka, hogy Oroszlay elhagyta Csetneket és a vadászatot, mely kedvencz szórakozása. Nem történt-e valami közöttük stb., mi főlemlítésre méltó volna?

A levél bevégezése után öltözködéshez fogott, s becsengette

Ernesztinét.

– Nincs még semmi hír arról a fiatal leányról? – kérdé a komorna, mialatt úrnője haját rendezé.

– Semmi! – sóhajtá szomorúan Hermance.

– Kis idő előtt a portás beszélte, hogy Béla gróf tudakolta tőle: ki hagyta el tegnap éjfél után a palotát?

– Honnan tudja ezt Béla?

– Látott valakit végig sietni az utczán, s azt sejté, hogy innét ment az ki. A portás természetesen semmit sem tudott róla.

– És te azt hiszed, hogy a siető alak azonos ama fiatal leánynyal?

– Meg vagyok győződve, annál is inkább, mert a portás azt is beszélte, hogy a gróf úr nagy csodálkozását fejezte ki a fölött, miként az innét kisiető hölgy az ő üresen hagyott bérkocsijába ugrott be, s tovahajtatott.

– De hogy történhetett az, midőn a leány végig sietett az utcán, s fiam a palota kapuja előtt szállt ki a fogatból?

– A gróf, ha későn jön haza, soha sem hajt a kapu elébe, nehogy a csöndes utcában lármát csináljon. Az utca sarkán hagyja azt el, s onnét gyalog jön. Így történt tegnap is, midőn a női alak elsuhant mellette, s ő utána nézve látta, hogy az gyorsan beugrott a bérkocsiba, melyből ő kiszállt.

– Ez valószínű, – mondá gondolkozva Hermance, – mert hisz a föld nem nyelhetette el, s nem barangolhatott egyedül az utcákon. A véletlen kezére játszott, de ez nagyszerű fölfedezés, Ernesztine. Fiam tudni fogja a bérkocsi számát, mert talán rendesen azzal jár, s attól megtudjuk, hova vitte Dóziát.

– Dóziának hívják? – kérdé a komorna meglepetve. – Az öreg grófnének is az volt a neve... – És a vén cseléd megcsóválta fejét, s jelentőségteljes tekintetet vetett asszonyára, ki félrefordítá fejét, de azt látta, hogy elpirult.

– Száz és száz embernek van ugyanazon neve, – mondá azután bizonyos zavarral Hermance. – Hogy jutott most éppen napam neve az eszedbe?

– Magam sem tudom, grófné. Erre igazán nem tudnék felelni, de negyven éve vagyok ez uri háznál, s ily hosszú idő alatt sokat lát és tapasztal az ember.

– És képzél! – jegyzé meg erőltetett mosolylyal Esztheyné, mialatt elhagyván helyét a tükör előtt, öltözködéshez kezdett, s nagyon jó kedvvel lépett a társalgóterembe, hol férjét, Oroszlait és fiát már együtt találta.

Talán a remény, a bérkocsi történetének megtudása, vagy az az elhatározás, hogy Jakab gróf segítségét kéri, okozták, hogy ez este különösen előnyösen nézett ki fekete bársony ruhájában, fehér gyöngysorral a nyakán, mi nemcsak férjének, fiának, de a vendég ifjunak is feltűnt.

Mint mondtuk, ő közel volt a negyven évhez, sőt többen azt állították, hogy túl van rajta; mind a mellett feltűnő szép asszony volt s ama hölgyek közé tartozott, ki bár szinte, mint annyian, kivette részét az élet küzdelmeiből, sőt csalódásaiból is, de az nem látszott meg arczán s nyugodt báj ömlött el vonásain, mintha sohasem látott volna szomorú napokat, vagy az idő nem merte volna érinteni fiatalos szépségét.

És az ebéd kellemesen, vidáman folyt le. A fényes világítás, az asztalt díszítő pompás virágok illata, a jó borok s a kitűnő étlap természetesen hozzájárult a kedélyek derütségéhez és a vendég ifjú, az egyedüli idegen az asztalnál, mind beszédesebb lett, s elveszté az őt jellemző komoly zárkózottságot, mi gyakran habozóvá tette társalgását.

A fiatal Eszthey Béla szemmel láthatólag csodálta őt, ki számtalan ifjú embernek volt ideálja s nem egy próbálta meg utánozni modorban, beszédben, öltözködésben, de mind messze maradtak az eredetitől.

A fiatal Eszthey csinos, magas termetű ifjú volt. Hasonlított anyjához arcban, de természete, kedvtelései, atyjára vallottak, ki nem is gyanítá, mily helytelenül fogta rendesen pártját kihágásainak, s ez által gyakran fékteleenné tette a különben is könnyelmű hajlamokkal bíró alig husz éves ifjút.

Midőn elhagyták az ebédlőt, szivarozás közben Béla megemlékéz a kalandját, mely érthetetlen volt előtte s a többiek külön-külön és más-más érdekből feszülten hallgatták, de a háziak közül talán senki sem vette észre, hogy Jakab gróf párszor kérdőleg függeszté szemét a házi úrra, ki szintén elmondá, hogy a női alak mellette suhant ki a palota hátulsó kapuján, kit fia a bérkocsiba látott ugorni és elhajtani.

– Ismered a bérkocsi számát? – kérdé tőle odavetve a grófné közönyt erőltetve, mint kit alig érdekel az elmondott különös történet.

– Nem! – viszonzá a kérdett. – A Ferencziek-terén ültem abba s egyenesen az utca sarkáig hajtattam, de annyira érdekel ama titokzatos hölgy kiléte, hogy holnap, vagy még ma este tudakozódni fogok róla az ott álló bérkocsisoknál.

Azután másról kezdtek beszélni s végre a három úr együtt távozott, a nélkül, hogy Hermancenak alkalma lett volna Jakabot fölkérni a másnapi látogatásra, de elhatározta, hogy ír neki s megkéri őt a hozzá való jövetelre.

V

Vidáman sütött a nap, midőn Hermance kilépve a palota kapuján, az első kocsiállomáson bérkocsiba ült s a Vadász-utczába hajtatott.

Megjegyezve magának férje leveléből a házszámot, tudatta ezt a kocsissal s könnyű léptekkel ment föl az emeletre és be az ajtón, mely az ügyvéd czimtábláján a Holcsi Kálmán névvel ékeskedett.

Pár percnyi habozás után a belső szobába nyitván, fiatal, kopott ruhájú férfiúval állt szemben, kivel tudatván óhajtását, az egy nagy, tágas terembe vezette, hol többen ültek íróasztaluk mellett s a mellékszobából magas, szikár, sárgaképű ötven-hatvan év között lévő fekete szemüveges férfi dugta ki fejét, talán a beszédre, mi behallatszott hozzá, Holcsi Kálmán.

– Az ügyvéd urat keresem, – mondá Hermance a fekete szemüveges úr felé közeledve.

– Méltóztassék belépni.

Midőn a mellékszobában voltak, az ügyvéd betette az irodába vezető ajtót, s helylyel kínálta meg vendégét, ki egy gyors pillantással körültekintett, azután leült s erőltetett nyugalommal mondá:

– Kegyed különösnek fogja találni jövelelem okát. Én fölvilágosítást jöttem kérni az ön gyámleányáról, Lamberth Kláráról, ki Obrennél tartózkodik.

– Nem értem jól nagyságod szavait, – viszonzá igazi vagy tettetett csodálkozással az ügyvéd. – Mi tekintetben adhatnék én fölvilágosítást Lamberth kisasszonyról, s különösen mily célból tudakozódik kegyed utána?

– Megmondom önnek.

Holcsi e szavak alatt leült íróasztala mellé s czeruzát vett kezébe, mintha föl akarná jegyezni vendége szavait.

– Mindenekelőtt tudatnom kell önnek, ki vagyok, – folytatta Hermance az ügyvédre szegezve szemét, talán várva a hatást, mit nevének kiejtése annak arczára varázsolni fog.

Holcsi várakozásteljesen, de nyugodtan állta ki a kutató szemek pillantását.

– Eszthey Bertalanné grófné vagyok, s azért jöttem, hogy egy bizonyos ügyben beszéljek önnek és fölvilágosítását kérjem Lamberth kisasszonyra nézve.

– Csodálkozom ezen a kivánságon, – viszonzá az ügyvéd, – mert gyámleányom soha semmiféle téren nem szerepelt s azt sem foghatom meg, honnét ismeri méltóságod nevét és létezését.

– Azonnal el fogom mondani.

Holcsi kezét szája elé tartva köhögött, mi Hermance szerint bizonyos nyugtalanságot akart palástolni.

– Obrenné intézetében évek óta volt nekem egy fiatal védenczem, kit neveltetek s ez a leány onnét meg akart szökni és midőn vallatóra fogtam, azt mondta, hogy Lamberth Klarához akart menni, ki tartást, ellátást ajánlott neki stb., s kinél ő elhagyván az intézetet, azontul tartózkodni fog... Így tudtam meg az ön gyámleánya létezését és nevét.

– Bocsánatot kérek, grófné, itt tévedésnek kell lenni, – mondá határozottan az ügyvéd. – A kegyed védencze nem mondott igazat. Mert Klára ma is Obrennél van, neki nincs lakása, melyet följánlhatott volna, sőt ő maga is azért van az intézetben, mert nem tudtam ideiglenesen máshová elhelyezni, s addig marad ott, míg nagykorúsítom őt és átadom vagyonát.

– Mindezeket elmondta nekem Obrenné szóról-szóra így a védenczemnek még is az ő tudtával és fölhívására kellett bátorságot venni az intézet elhagyására, mert neki egyetlen ismerőse sincs a fővárosban.

– Mi a neve a méltóságod védenczének?

– Pármai Teodózia.

– Különös név, – jegyzé meg az ügyvéd, de látszott rajta, hogy csak azért tette ezt a megjegyzést, hogy mondjon valamit, s gondolatait összeszedje.

– Nem találom különösnek, – mondá hidegen Hermance, kire az ügyvéd egyénisége igen rossz hatást tett s látta, hogy az titkolózik, és oly száraz, zárkózott modorban beszél vele, mintha ellenségének tekintené őt, ki az életben ma először találkozott vele.

– Lehet, hogy csak rám tette azt a hatást – mondá az ügyvéd, – de azt szeretném tudni, hogy jött a grófné arra a gondolatra, miként gyámleányom csakugyan összeköttetésben van védencze távozásával?

– Ő maga beszélte mindazt, a mit most ismételték önnek.

– Nos, akkor nem mondott igazat, – jelenté ki határozottan Holcsi.

– Kegyed tehát nem tud arról, hova lett az a fiatal leány, kit keresek?

– Távoli gyanum sincs arra nézve. Mind a mellett meg fogom Klárától kérdezni az összefüggést, azonban majdnem biztosan mondhatom, hogy ő nem fog tudni fölvilágosítást adni.

Hermance pár pillanatig gondolkozott. Azon tünődött, kiejtse-e azt a kérdést, mi ajkára tolt s mi talán megdöbbené és megzavarná az ügyvédet, ki fürkészve s látható nyugtalansággal nézett rá.

Úgy látszott, a grófné némasága nem tetszett neki, s talán valamit vélt alatta rejteni. Hermance gyorsan elhatározta magát s fejét kissé hátra vetve, biztos hangon kérde:

– Tegnap itt járt önnél férjem, mit végeztek?

Ez a kérdés kihozta sodrából az ügyvédet. Váratlan volt ez neki s vonásain megdöbbenés látszott.

– Arról nem tudok, – viszonzá látható erőlködése daczára kissé bizonytalanul. – Azonban lehet, hogy az irodafőnökömmel beszélt, mert nekem tárgyalásom lévén, nem voltam itthon s nem is tudom, miféle ügyben lett volna szerencsém.

– De ön iratta azt a levelet, melyben ide hívták őt egy bizonyos ügyben.

Holcsi most már teljes nyugalommal viszonzá:

– Méltóságod téved, mert az irodából ilyféle levél nem küldetett a grófnak.

Hermance ajkába harapott, s azt gondolta magában: a ki ily arcátlanul hazudik, attól nem fogok semmit megtudni, s elhagyta helyét.

– Így nincs mit beszélnem, – mondá szenvedélyes haraggal és metsző gúnnyal. – Majd más úton fogok lépéseket tenni, hogy földerüljön az, mit Dóziáról tudni akarok, mert az lehetetlen, hogy egy tizenhét éves leány nyom nélkül eltűnjék s meg ne lehessen találni.

Az ügyvéd szemüvege alatt elhalványodott s mind a mellett mosolyogva kérde:

– Szabad tudnom, mik lesznek azok a lépések, miket a grófné ez ügyben tenni szándékozik?

– Majd hallani fog róla ügyvéd úr. Ön ittlétem óta egyetlen kérdésemre sem válaszolt, s engedje meg, hogy a hozzám intézettre én is adós maradjak a felelettel.

Büszke főhajtással haladt ki a szobából, s gyorsan hagyta el a lakást, hol meg volt győződve, hogy egyikével a legkonokabb cselszövőknek volt dolga, s hogy egyszersmind olyan ügyes, zárkózott és óvatos gazemberrel, kivel szembeszállni neki nem lesz ereje.

A legrosszabb kedvben érkezett haza, s egy perczig arra gondolt, ne hagyja-e abba Dózia keresését, ki oly háládatlan volt iránta, és hajlandóságot érzett arra. De azután mégis mást határozott, mert egyrészt szívből sajnálta azt a könnyelmű, meggondolatlan leányt, másrészt újra és újra lelkifurdalást érzett, hogy nem akarta magánál tartani, azonkívül neki nagyon erélyes természete volt, s a nehézségek minden alkalommal csak sarkalták, ha valamit föltett magában, s most oly csodálatos rejtélylyel állt szemben, melyet okvetetlen föl akart deríteni. Miután az ügyvédnél tett látogatása semmi eredményre sem vezetett, most tehát előtte való napi elhatározását akarta foganatosítani és Oroszlay gróffal beszélni, kiről meg volt győződve, hogy segítségére leend.

Irt is neki pár sort azonnal s lakására küldte, melyben fölkérte őt, hogy aznap három órakor délután látogassa meg, mert komoly és fontos beszéde van vele, mit négy szem között kíván neki elmondani...

És maga sem tudta miért, de különös izgatottsággal várta jövetelét, mit úgy próbált megmagyarázni magának, hogy nagyon kényes tárgyról lesz közöttük szó, mit Oroszlayn kívül soha senkivel sem volna bátorsága közölni.

Vannak dolgok, miket igen csunya színben lehet feltüntetni, de ugyanazoknak költői világitás mellett elveszük élet, s így akart Hermance Jakab gróffal azokról beszélni, mit mondandó volt s ő az ifjút olyannak ismerte, ki az életnek csakis szép részével foglalkozik, s a földi salakból mindig ki tudta venni a lét eszményi részét.

És azért érzett hozzá bizalmat, mert ilyennek tartotta, s majdnem elcsodálkozott, hogy éppen hozzá fordul, kinél voltak idősebb, régibb, tapasztaltabb barátai, kik talán czélszerűbben tudnának kezére járni, és ő mégis a fiatal emberhez fordul, holott ítélőtehetsége azt mondta neki, hogy azzal a tervvel, melylyel iránta családjára nézve viseltetik, okszerűbb volna a fönnforgó ügyben vele nem beszélni.

Ilyen különösek vagyunk mi nők! – gondolta. – Nem az okszerűségre, hanem a rokonszenvre adunk, s azokban bizunk, kiket a szeretet szemüvegén át tekintünk.

Mindezeket végig gondolta, de nem tett le tervéről, azonban midőn elérkezett a fiatal gróf jövetelére általa kitűzött idő, majdnem megdöbbenéssel látta őt belépni, ki szokott előzékeny bájával közeledett hozzá. Hermance nem a nagy társalgási teremben, hanem budoirjában fogadta, hol bizalmasabban lehetett beszélni.

Hüvös nap lévén, a kandallóban tűz égett, az asztalon álló porcellánedényekben lévő virágok illatárral tölték be a levegőt s az ifjú arczán kellemes hatás tükröződött, midőn gyorsan, mintegy önkéntelen körülpillantott a kedves helyiségben, hol még soha sem volt s szelíd, megnyerő hangján mondá:

– Hivott grófné és én megjelentem, mivel lehetek szolgálatára?

– Foglaljon helyet és mindenekelőtt hallgassa meg mentségemet arra nézve, hogy a fővárosban tartózkodásának egy részét igénybe veszem, holott tudom, hogy csak ügyei tartóztatják itt.

– Nincs arra szükség, grófné, tudja, hogy mindig és mindenben parancsára állok.

– Ne így fejezze ki magát, mert elbátortalanodom, holott ahhoz, mit mondani akarok, nagy elhatározás volt szükséges és csakis ön az, kihez kérelmemet intézni merem.

– Megtisztelve érzem magamat bizalma által.

Hermance önkéntelen végigpillantott rajta, ki oly szép volt, hogy az ember élvezetet talált szemléletében. Nem a férfias és ifjúságban duzzadó erő, a vonások szabályossága, az átlátszó halvány bőr és komoly, bizalmat gerjesztő tekintet volt az, mi megbűvölte a szemet, hanem az a költői ihlet, mi arczán ki volt fejezve s minnek a nők fiatalon vagy későbbi korban egyformán nem tudnak ellenállni.

Oroszlay kissé csodálkozott hallgatásán, de az előrebocsátott bevezetés után azt hitte, tusakodik a mondandók kiejtésével s azért hallgatott, nyugodtan várt, míg a grófné folytatja beszédét.

Hermance egy fényképet vett föl az asztról s vendégének nyujtva, mondá:

– Nézze meg ezt a fiatal leányt, kiről önnek beszélni kívánok.

Jakab rápillantott s arczán meglepetés látszott. Homloka kissé elsötétedett s szemében élénk csodálkozás villant föl, de nyugodtan mondá:

– Nagyon szép! Kinek az arczképe?

– Egy fiatal védenczemé, kit én évek óta neveltetek egy intézetben, gondoskodtam róla, mintha saját gyermekem lett volna és szerettem! Legfőbb vágyam volt őt boldoggá tenni és most halálos félelmet állok ki miatta, mert két nap előtt nyomtalanul eltűnt.

– Eltűnt az intézetből? – kérdé csodálkozva Jakab.

– Nem! Innét a palotából.

– Tehát itt volt?

– Egy este magammal hoztam, mert mint az intézet tulajdonosnője mondá, titokban akart onnét eltávozni s rájöttek szökési szándékára és ő nem akarta tovább magánál tartani.

– És hova szándékolt menni az intézet elhagyása után? – kérdé Oroszlay folyton a képet szemlélve.

– Azt nem akarta megmondani. Csak egy barátnője keresztnévét említé, kihez menni akart, de én megtudtam, hogy azt Lamberth Klárának hívják s gyámleánya valami Holcsi nevezetű ügyvédnek.

– Holcsi Kálmánnak? – kérdé meglepetve a gróf.

– Igen. Ismeri őt?

– Személyesen nem, azonban igen ismeretes név, még pedig nagyon rovott hirrel, úgy mint uzsorás s mint minden rossz dolognak közvetítője.

– Istenem! – kiáltott föl elhalványodva Hermance – és azt gyanítom, sőt bizonyos vagyok benne, hogy védelezem ennek az embernek a kezébe jutott.

A fiatal gróf vonásain élénk csodálkozás, sőt megdöbbenés látszott.

– Nem értem, grófné, kérem, magyarázza meg szavait.

Hermance röviden elmondá, hogy tegnap este Béla beszélt egy nőalakról, kit futni látott végig az utcán, s ki abba a bérkocsiba ugrott, melyről ő leszállt az utca sarkán.

– Emlékszem, tehát az volt az a fiatal leány, kiről a grófné beszél?

– Az! Tegnapelőtt este hagyta el a palotát s azóta semmi nyoma.

– De hát miért ment el innét titokban?

– Nem tudom. Úgy látszik, regényes hajlamokkal bir, megvallotta nekem, hogy az intézetbe regényeket csempésztek be s valószínűleg az zavarta meg fejét.

– Hány éves?

– Tizenhetedik évében van s erős, kifejlett leány.

– És oly szép, mint egy májusi reggel, – mondá elragadtatva Oroszlay.

Hermance meglepetve nézte lelkesült arczát s szive félelemben dobogott. Helyesen tette-e, hogy ezt a képet megmutatta neki?

– De hát kicsoda tulajdonképpen ez a fiatal hölgy? – kérdé feszülten a gróf.

– Azt nem mondhatom meg, – viszonzá elpirulva Hermance a csodálkozó pillantás hatása alatt, melylyel vendége ráfüggeszté szemét.

– De ha semmi adatot sem mondhat róla, grófné, akkor nehéz lesz tenni valamit az ügyben.

Hermance röviden elmondá neki mindazt, mit az intézet elhagyása után Dóziáról tudott, mindaddig, míg az eltűnt a palotából. Nem hallgatta el azt sem, hogy fölkereste Holcsi ügyvédet, ki kurtán elutasítá s minden fölvilágosítást megtagadott. Oroszlay arczán feltűnő érdek látszott az elbeszélés alatt. Vonása megélénkültek s szeme sötét tüzben égett, mialatt mondá:

– Kényszeríteni kell a gazembert a vallomásra. Mi célja a leánynyal, miért csalták el az intézetből, s hol tartózkodik az jelenleg?

– Mindezt nem tudom, s kétségbeejtő helyzetben vagyok. Nemde belátja most, hogy nem ok nélkül fordultam az ön segítségéhez?

– És én köszönöm, hogy bizalommal volt hozzám, grófné, csak egy kérdést engedjen még, miről azonban nem tudom, hogy nem kiméletlen-e. Tud-e erről a dologról férje?

Hermance arczát újra sötét pir önté el, mert nem tudta, mit foglal magában ez a kérdés, s önkéntelen lesütve szemét, halkán mondá:

– Nem!

– És nem is akarja tudatni vele?

– Nem, mert különben nem fordultam volna önhöz segítségért.

Jakab gróf pár pillanatig hallgatott, talán az összefüggést kereste a történetben, mert nem tudta, kérdezősködjék-e annak részleteiről tovább, vagy egyszerűen azt tudakolja, mit kíván tőle Hermance.

– Szeretnék önnek teljes őszinteséggel beszélni, kedves gróf... – mondá Esztheyné, ki sejtette az ifjú gondolatainak lényegét, – s ha okvetetlenül kívánja, megteszem, de ha lehetne...

– Nem beszélne arról, grófné, – folytatta szelid, nyájas hangon Jakab. – Ne is tegye. Nincs arra szükség! Mint szavaiból értem, azt akarja rám bizni, hogy keressem föl azt az eltűnt leánykát, ki önnek kedves s ki talán egy titkos cselszövénynek lett áldozata! Nemde, így van?

Hermance némán intett fejével.

– Nos, hát, legyen nyugodt. Nem csalódtott bennem; én föl fogom kutatni az ön védenczét, csak mondja meg nevét, hogy kereshessem.

Esztheyné meghatva tekintett rá s halkan rebegte:

– Köszönöm. De mondja meg őszintén, mit gondol rólam?

– Semmit nem törődöm azzal, mi e leányka keresésén kívül esik. Ő a kegyed védencze s bizalommal fordult hozzám miatta és én igyekszem megfelelni e bizalomnak. A többi nem tartozik reám, de most még néhány kérdést kell tennem.

– Felelni fogok.

– Tud valaki a házban arról, hogy a grófné keresteti a leányt s kutatja hollétét?

– Senki, kivéve öreg komornámat, kinek, mint tudja, szomszédságából tűnt el a leányka.

– És benne lehet bizni?

– Föltétlenül! Ő anyámnál szolgált, engem születésem óta ismer, még ma is tegezem, mint kis gyermekkoromban és törhetetlen hívem s tőle soha senki sem tudhat meg semmit, mi az én titkom.

– Az eltűnt leány neve?

– Pármai Teodózia.

Oroszlay elhagyta helyét.

– Köszönöm, több kérdésem nincs! De még egyet, nemde a detektív- főnökhöz nem fordulhatok?

– Nem, csak legvégső esetben, de remélem, arra nem lesz szükség.

– Miért ellenzi ezt, ez volna a legrövidebb, legegyszerűbb s talán egyedül célra vezető út?

– De lárma lenne belőle.

– A mi a rendőrségnél történik, az titokban marad, ha az illetők kívánják.

– Nem, nem! – kiáltott föl megrettenve Hermance – s hogy megmagyarázzam félelmemet, tudatom, mit el akartam hallgatni, hogy Dózia egy rettentő drámának egyedüli élő alakja.

– Rettentő drámának?

– Anyját meggyilkolták, s őt anyja holttesténél találták meg nyugodtan szenderegve s úgy került ő hozzám, mint anyátlan árva, kinek nem volt senkije.

– És megfogták a gyilkost?

– Soha! Most már elévült ez a bűneset, de ha Dózia kilétét, eltűnését stb. kutatnók, újra föllevenednék az s talán a szegény leány is megtudná, miről neki fogalma sincs, ne is legyen!

– Különös! – mondá tünődve Oroszlay. – Ha így van, egyedül én fogom őt keresni s remélem, föl is találom, hisz a föld nem nyelhetette el.

– Adja Isten, hogy reménye teljesüljön, mert nekem kegyeden kívül senkim sincs, kire számíthatnék, férjemet és fiamat is bele értve.

Jakab gróf önkéntelen részvétellel hallgatta e szavakat.

– Béla, mint tudom, fiatalságához képest nagyon is belemarkolt az életbe? – mondá.

– Fájdalom és atyjának ez ellen nincs kifogása.

Oroszlay nem kívánt e kényes tárgyba bővebben belemenni s meghajtván magát, mondá:

– Ha megengedi grófné, pár nap múlva fölkeresem, s remélem, akkorra hozok valamely megnyugtató hirt.

– De kegyed csak néhány napig szándékozott a fővárosban maradni.

– Mig dolgaim bevégeztem, és párhuzamosan fogok dolgozni a magam és a kegyed ügyeiben. – Meleg kézszorítással váltak el s Hermance sokkal nyugodtabb volt e párbeszéd után, mert tudta, hogy ügye jó kezekben van, és mert meg volt elégedve önmagával, érezve, hogy nem mondott többet, mint szükséges volt, csupán egy kérdés izgatta és szomorította: mit gondolhat róla Oroszlay,

kinek tartja Dóziát, s miként magyarázza meg az ő lázas félelmét a leány miatt, kinek létezéséről, s a palotában létéről senkinek, még férjének sem volt szabad tudni?..

VI

Oroszlay gondolatokba mélyedve haladt le a széles, szőnyeggel bevont lépcsőn, s lépett az utczára, midőn egyszerre az ifjú Eszthey hangját hallá, ki hazafelé jött, s őt kilépni látván, vigan kiáltotta nevét.

– Tőlünk jösz? – kérdé föltartóztatva őt haladásában. – Nemde, senkit sem találtál otthon? Anyám ilyenkor kocsikázni szokott.

– Ellenkezőleg, a grófné otthon van és fogadott. És te honnét jösz?

– Egész nap futkostam ama bérkocsi után, melyről tegnap este beszélünk jelenlétedben, talán emlékszel rá.

– Melyben egy női alak nyargalt el, kiről az a vélemény, hogy a palotából lépett ki.

– Ugyanaz, s kiről senki sem tudja, hogy ki lehetett, valóságos rejtély ez az eset.

– És megtaláltad a kocsist? – kérdé Jakab gróf tettetett közönnyel.

– Meg! Beszéltem vele, de ő semmit sem akar arról tudni, hogy valakit vitt volna ez utcából, miután én leszálltam fogatáról.

– Mi oka volna arra, hogy titkolja... Talán részedről csak képzelődés volt a látvány? – mondá mosolyogva Jakab gróf.

Béla nagyon komoly képpel viszonzá:

– Ha nem tudnám, hogy enyelegsz, komolyan megharagudnék rád e szavakért.

– Valóban? Tehát teljesen bizonyos vagy abban, a mit állítasz?

– Mintha mellettem történt volna. Láttam a női alakot elsuhanni oldalamnál, de oly gyorsan ment, majdnem futott, hogy szemügyre sem vehettem, azonban utána néztem s akkor láttam, hogy az általam elhagyott fogatba ugrott és elhajtatott.

– És miért érdekel ama hölgy kiléte?

– Mindnyájunkat érdekel, miután azt sejtjük, hogy a palotából ment ki, – viszonzá hévvel Béla.

– Miféle száma van a bérkocsinak?

– 172! Én tegnap este ültem rajta először.

Oroszlay arcán meglepetés látszott, mert az volt az ő rendes bérkocsija, ha a fővárosban időzött, s ez a véletlen igen előnyös volt rá nézve.

– És most mit készülsz tenni, abban hagyod a további kutatást? – kérdé az ifjútól, nem említve, hogy ő ismeri a kocsist, ki nem akarta fölfedezni, hova vitte az éjjeli alakot...

– Szó sincs róla! Ha valami érdekel engem, azt nem hagyom abba, míg végére nem járok, – viszonzá majdnem gyermekes kérkedéssel az ifjú, – s ez igen különös dolog...

– A tény érdekel vagy a leány?

– Mindkettő! Valami titokszerűséget látok lappangani alatta s azt akarom földeríteni.

– Nos, hát szerencsét hozzá! – mondá mosolyogva Jakab gróf s kezét nyújtá a fiatalembernek, ki sietve fordult be a palota kapuján.

Oroszlay folytatta útját. Őt is érdekelte a dolog, bár nem tudta, hogy jutott ahhoz, hogy Hermance őt tüntette ki bizalmával, melyet sem nem keresett, sem nem érdemlett, de bár nem volt kellemes neki ez a megbízás, sokkal udvariasabb természettel birt, semhogy ne igyekezett volna annak a legjobb módon megfelelni.

Ő különben sem kedvelvén a társas életet, sokat volt egyedül, s ennek következtében sokat gondolkozott, olvasott és írt, s bár soha nyomtatásban meg nem jelent tőle semmi, halomszámra szötte a regényeket, és kigondolt mesék papírra tételét, s ennél fogva minden regényes vagy titokteljes esemény érdekelte, és a grófnő elbeszélése felköltötte figyelmét. Megmagyarázni magának az összefüggést nem tudta, de oly sokat tartott a nőkről s annyira tisztelte Esztheynét, hogy mindazt, mi önkéntelen fölmerült agyában, igyekezett elfojtani és nem törődni azzal, mit az elhallgatott előtte, bár

nem tagadhatta, hogy Hermance nagy érdeklődése ama fiatal, eltűnt, gyönyörű leány iránt különös és megmagyarázhatatlan volt előtte.

És azért, hogy azt tartották róla, miként ő az életet keresztül álmodja, semmi esetre sem volt közönyös a külső behatások iránt, s figyelemmel kísérte az élet napfényét és árnyait, de távol tartotta magát mindattól, mi költői nyugalmából fölrázhatta vagy méltatlan módon érinthette volna.

Szerelmes még nem volt, de jól észrevette a nők kaczerkodását. Látta, tapasztalta, hogy azok futnak utána. Tudta, hogy egyénisége rokonszenves, s mindenki szeretettel közeledik hozzá, mind a mellett távol tartá magát az emberektől, s majdnem borzadályt érzett közéjük vegyülni, minek az volt a következménye, hogy társaságát, barátságát még jobban keresték... És most még oly bizalommal tisztelték meg, mely hogy Hermance grófnőben mi által keletkezett iránta, legkevésbé sem tudta megmagyarázni magának. De az mindegy is volt. Minél tovább gondolkozott Esztheyné különös megbizásán, annál inkább hitte, hogy az igen komoly dolog a grófné nézve, ki sem férjét, sem fiát nem akarta vagy nem merte abba belevonni, sőt még nála régibb barátait sem, kik valószínűleg alkalmasabbak lettek volna, mint ő, a kényes és titkos megbizásra.

Ez eszméssel tépelődve ment a Ferencziak-terére, hol rendes bérkocsiját, a 172. számú fogatot akarta fölkeresni.

Ez volt az első kiindulási pont, melyet meg szándékozott ragadni s bár az ifjú Esztheytől tudta, hogy a kocsis annak megtagadta a fölvilágosítást az éjjeli hölgyre nézve, remélte, hogy ő szerencsésebb lesz és sikerül tőle egyet-mást megtudni.

A bérkocsis rendes helyén állt, s midőn őt közeledni látta, elébe hajtott.

Jakab gróf szó nélkül ült be a kocsiba s midőn a kocsis útja célját kérdezte, szép, sötét szemét kutatóan szegezve rá, mondá:

– Vadász-utca 12. szám.

És a mit várt, bekövetkezett.

A kocsis arcán meglepetést látott, ki egy pillanatig mozdulatlanul állt helyén, talán Béla gróf tudakozódására gondolva, azután becsukva a fogat ajtaját, gyorsan fölült a bakra és elhajtott a Vadász- utczába.

Jakab gróf kiugorva a kocsiból, mondá:

– Várakozz, míg visszajövök. Ha ugyan ez az a ház, melyet keresek.

És körülpillantva az utcában, belépett a kapun, eltűnve a bérkocsis szeme elől, ki leugorva helyéről a kapuig ment s figyelmesen utána nézett, mialatt az fölhaladva a lépcsőn, Holcsi lakásánál állt meg, hol nyitva volt az ajtó s ő az irodába lépett.

– Az ügyvéd úrral óhajtok beszélni, – mondá az egyik irodasegédnek, – vigye be neki, kérem, névjegyemet.

De alig, hogy a segéd a mellékhelyiségbe lépett, Holcsi maga jelent meg vendége fogadására az ajtóban, s mély hajlongással vezette a nála szokatlan vendéget szobájába.

– Parancsol velem, gróf úr, – kérdezte kezeit dörzsölve, mialatt széket gördített hozzá.

– Tulajdonképpen nem a magam ügyében jövök, – kezdé jól szemügyre véve őt Oroszlay s már az első pillanatban látta, hogy ravasz, alattomos emberrel van dolga, kinek tekintetét a sötét szemüveg van hivatva elrejteni... – Egy barátom nagyobb birtokot akar vásárolni, melyre kölcsönt szándékozik felvenni s kegyedet bízna meg ennek a kölcsönnek közvetítésével.

– Szolgálatára állok, – viszonzá rejthetetlen örömmel Holcsi.

– E tekintetben tehát számíthatunk önre, de van még egy más dolog is, mivel nem tudom, foglalkozik-e ön, tudniillik birtok adás-vevéssel.

– Az nem tartozik ugyan szakmámba, de Istenem, szegény ember mindent megpróbál, mi kenyeret ad neki, s jövedelmet biztosít számára.

Jakab gróf elmosolyodott.

– Azt hiszem, önnek nem szükséges a jövedelmi forrásokat keresni, úgy mondták nekem, hogy gazdag ember.

– Azt ellenségeim mondják, kik irigylik szerencsémét, mi nem egyéb, mint a munka és megfeszített szorgalom eredménye.

– Ez a ház sajátja, nemde?

– De tele van hipotékával, mit nyakra-főre törleszteni kell.

– De úgy tudom, birtoka is van?

– Néhány holdnyi föld, hol a nyár egy kis részét tölteni szoktam, ha nehéz munkámtól szabadulhatok.

– Milyen megyében?

Holcsi meglepetve pillantott a grófra s tartózkodva mondá:

– Azt hiszem, keveset érdeklék méltóságodat az én szerény körülményeim.

– Meg fogom magyarázni kérdéseim okát, – viszonzá gyorsan Jakab, ki nem szeretett volna gyanút kelteni az ügyvédben, s érezte, hogy nagyon is messze ment kérdéseivel. – Említettem, hogy barátom birtokot akar venni, de még nincs elhatározva, melyik megyében, s miután több helyről kapott ajánlatot, azt hittem, ön tudna fölvilágosítást adni ott a föld minéműségéről, hol birtoka van, mi valószínűleg közel fekszik a fővároshoz.

– Nagyon közel, sebes vonaton három órányira, s ez alkalmas hely volna a vevőnek?

– Az a szándéka, hogy közel legyen Budapesthez.

Holcsinak villogtak a szemei az üveg alatt, kapzsi kifejezés ült arczára, s vendége fölvilágosítása teljesen megnyugtatta őt, mondá:

– Sőt tudnék azonnal ajánlani szomszédságomban egy szép birtokot, csinos kastélylyal, parkkal, mely jutányos árért eladó.

– Melyik megyében?

– Pozsonyban, közel magához a városhoz.

– Tehát az ön birtoka is ott van?

– Tulajdonképpen gyámleányomé, de én kezelem, miután ő kiskorú.

– És meg van a földekkel elégedve?

– Kitűnő minőségűek. Ha kívánja gróf úr, megmutatom tervrajzát a birtoknak.

– Köszönöm, most nincs időm, de el fogok jönni barátommal, kit a dolog érdekel, én magam keveset értek az ily adás-vevéshez, s csak is az első lépés megtételére vállalkoztam, a továbbiak az ő személyes teendői.

– És mikor lesz szerencsém?

– A legközelebbi napokban, – mondá a gróf, s elhagyta helyét. Azt, a miért jött, megtudta, mert meg volt győződve, hogy ha Hermance védencze Holcsinál van elrejtve, azt bizonyosan nem tartja a fővárosban, s legvalószínűbb, hogy az falusi birtokán van. Azonban, mielőtt távozott, egy kérdést akart még hozzá intézni.

– Családja jelenleg talán már falun van? – kérdé feszülten.

– Nincs családom, nőtlen ember vagyok.

– Azt reméltem, hogy az ön által ajánlott birtok megtekintése alkalmával önhöz szállhatnánk, de így természetesen az lehetetlen.

– Ellenkezőleg, gróf úr, nagyon örülnék, ha házamban fogadhatnám, én is kimennék falura méltóságokkal együtt, s biztosítom, hogy jó ellátásban részesülnének.

– Tehát mégis lehetséges volna, daczára, hogy nincs ott háztartása?

– Azaz, hogy van is, nincs is.

– Hogy értsem ezt? – kérdé Jakab gróf az ajtónál megállva.

– Jelenleg nincs senki Tornyoson, így hívják a birtokot, de néhány, sőt pár nap múlva már gyámleányom ott lesz egy barátnőjével s egész háztartással.

Jakab gróf alig bírt egy örömtelt fölkiáltást elfojtani. Most tehát eljutott oda, a miért jött s a gyanútlan ügyvédet oly vallomásra bírta, hogy ő maga is csodálkozott saját ügyességén, de a legnagyobb egykedvűséggel mondta:

– Köszönöm a szíves meghívást, s barátommal együtt élni fogunk ajánlatával.

– Mikor várhatom jövetelüket, gróf úr? – kérde Holcsi mohó érdekléssel, mert félt elszalasztani a nagyúri gazdag vevőt, s szeretett volna biztos ígéretet csikarni ki tőle.

– A napot ma nem határozhatom meg, mert barátom nincs a fővárosban, azonban nemsokára.

E szavak után kikisértetve az ügyvédőtől, elhagyta a lakást, s majdnem nevetve haladt le a lépcsőkön, mert sok olyat tudott meg, miről félóra előtt sejtelve sem volt, s miről Hermance grófnő sem tudott.

– A többi magától fog jönni, – gondoló. – Ily bonyolódott dolgoknál a véletlenre is kell számítani, s remélem, a bérkocsistól is sikerülni fog megtudnom valamit.

És ha a véletlenben bízott, igaza volt, mert kilépve a kapun, két fiatal leányt látott a ház felé közeledni, a kik karöltve, vidám csevegéssel jöttek, s midőn, az ő bérkocsisa mellett elhaladtak, az megemelte előttük kalapját, mit mindketten viszonoztak, de a fiatalabbik sötéten elpirult, s gyorsan félrefordítá fejét, mely mozdulat által annak szemei az ő szemeivel találkoztak, s egy másodperczig egymásba mélyedt tekintetük.

Jakab gróf azonnal megismerte benne a fénykép eredetiét, mit Esztheynénél látott, de mennyivel szebb, igézőbb volt az élő, ki szinte nem tudta róla elfordítani tekintetét, s a csodálat oly őszinte kifejezésével nézett rá, mintha egy szép álmoképet látna.

És tündöklő szemeinek pillantásában oly tiszta, gyermekes érzelmek tükröződtek, s kedves mosolya oly szédítően bájos volt, hogy a fiatal gróf legyökerezve állt, s önkéntelen megemelte kalapját, maga sem tudva, mit cselekszik.

A leányok futó fejbólintással viszonozták a köszöntést, majdnem oly gyorsan, mint előbb a bérkocsisnak, s eltűntek a kapu ivezete alatt.

Oroszlay utánuk nézett, de az idősebb, magasabb és erőteljesebb egészen elkerülte a figyelmét. Ő csak az egyiket látta, kinek nézésében fölolvadt tekintete, s majdnem azt kérdezte tőle:

– Te vagy, te vagy, kit oly régóta keresek, kit álmaimból ismerek.

Szólj, ki vagy és mi a neved?

– Tegnapelőtt te hoztad e hölgyek egyikét ide, nemde, későn este éjfél után? – kérde határozott hangon a bérkocsistól.

– Lehet, – mondá az habozva s iparkodott fölmászni a bakra.

– Felelj. Miért akarod azt, a mit kérdezek, titokban tartani.

– Gróf úr, én nem emlékezem.

– Láttam, hogy köszöntöted a hölgyeket, honnét ismered őket?

– Csak az egyiket, – mondá kedvetlenül a kocsis.

– Mi a neve?

– Azzal nem szolgálhatok.

– Akarom tudni, miért titkolod kilétét. Ime, ezért a pénzért remélem, beszélni fogsz, – mondá Oroszlay, s száz koronát nyújtott neki.

– Kérdezzen, gróf úr.

– Te hoztad ide ama fiatal hölgyet? Hol ült kocsidba?

– Egyik utcza sarkán... Lépést haladtam, s majdnem észrevétlenül ugrott fogatomba, és midőn kérdeztem, hova akar menni, ezt az utcát és számot nevezte meg, s én ide hoztam; de megvallom, gyanusnak tetszett, s alig számítottam díjazásra.

– És mégis ellenvetés nélkül tetted meg kérését s elhajtottál vele.

– A lámpa fényénél láttam, hogy nagyon szép, azonkívül gyorsan öt forintot nyomott a kezembe.

– Nos, ez elég fényesen volt fizetve, és mi történt, midőn ide hoztad?

– Mielőtt csengetett a kapun, hozzám fordult, és oly bájos, kérő hangon mondá, minőt én még soha sem hallottam, hogy ha valaki kérdezősködnék utána, ne mondjam, hogy hova ment, és még egy tizkoronást akart adni, de én nem fogadtam el, azonban megígértem, hogy hollétét nem árulom el.

– És ezt meg is tartottad. Helyes! De én kényszerítettelek a beszédre, azonban ő sohasem fogja megtudni, hogy tőled hallottam hollétét, – mondá Oroszlay, s beugrott a fogatba, mialatt a kocsis eltette a váratlan nagy borraivalót, mind a mellett látszott arczán, hogy nincs megelégedve magával, s kedvetlenül ült helyén és robogott a gróf lakása felé...

Oraszlay haza érkezve, még mindig úgy érzé magát, mint az álomlító, s nem felelt komornyikjának, ki lesegítve felsőkabátját, többféle kérdést intézett hozzá.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.